

Tuikki

18

Mikä saa miehen
muuttamaan metsään?

20

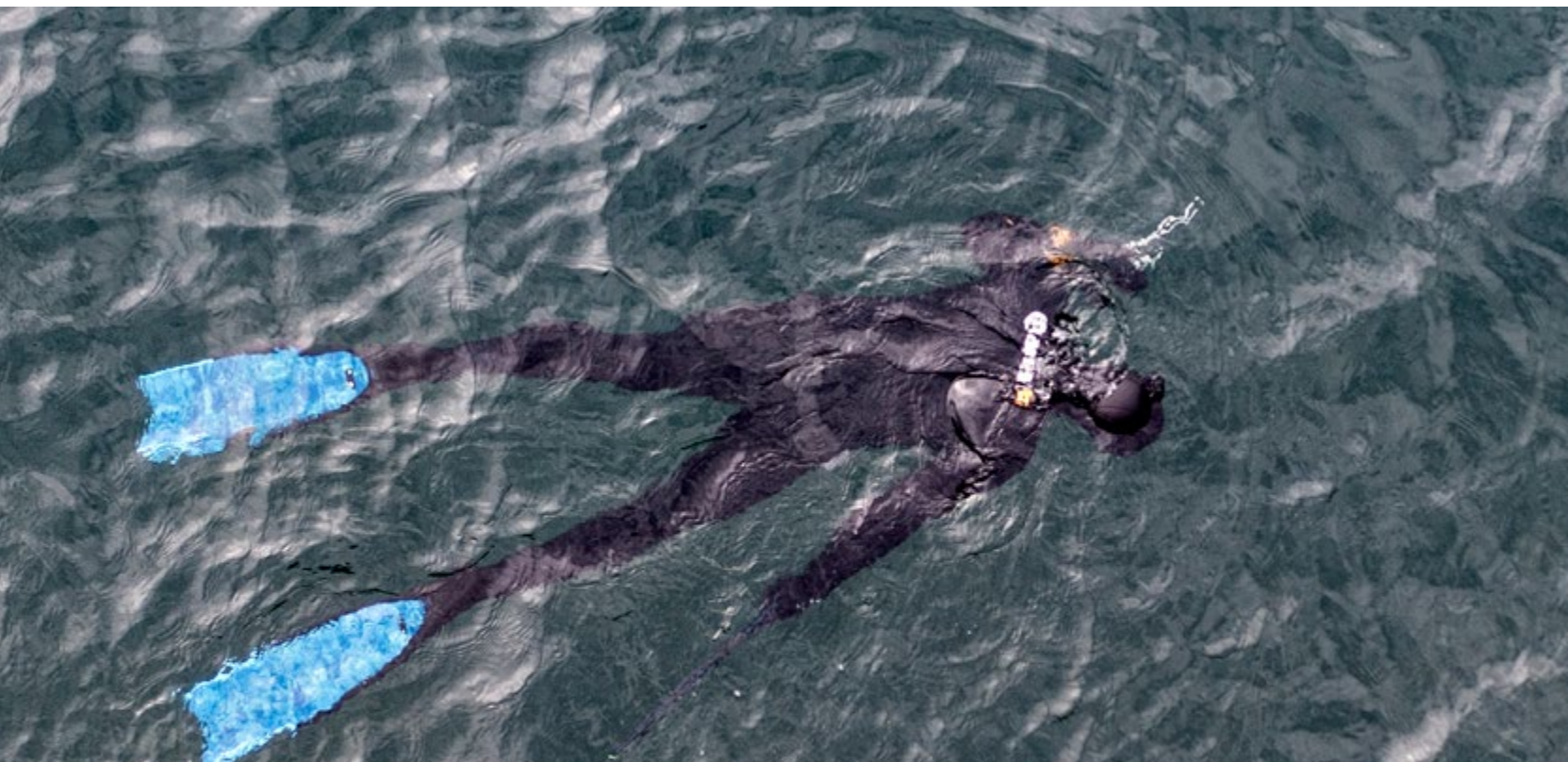
Ihminen onkin
laiska kalastaja

26

Matikka on
monelle arvokala

6

**Valvojien
matkassa**

14

SUKELLUSKALASTUS

Janne väijyy kaloja pohjassa.

TUIKKI PÅ SVENSKA

Läs mer om fiskgjusen
och vikaren som är
något bättre fiskare än
människan.

[Eräluvat.fi/se/tuikki](https://eräluvat.fi/se/tuikki)

TUIKKI SÁMEGILLII

Meahciráđdehusa
áigodatbearráigeahččiid
bargoreviira gokčá
Davvi-Lappi Soadegilis
Ohcejohkii.

[Eräluvat.fi/tuikki](https://eräluvat.fi/tuikki)

TUIKKI KOKKAA -RUOKALIITE

Nappaa talteen lehden välistä uusi ruokaliite. Lajit, joita jutuissa pyydetään, päätyvät liitteessä lautaselle.

UUTTA ERÄLUVAT.FI:SSÄ

Kalakohteilla noudatetaan jatkossa Eräetikettiä

Metsähallitus on julkaissut suosituksen Retkietiketin jatkoksi Eräetiketin kalastajille ja metsästäjille. Valtion vesillä noudatetaan Eräetikettiä, joka ohjaa ottamaan huomioon ympäristön ja muut luonnossa liikkujat.

Lue lisää: eraluvat.fi/eraetiketti

PÄÄKIRJOITUS
Valintoja ja omantunnon kysymyksiä 4

TUIKIN TÄRPPI
Jokikalaan Helsingin lähelle 5

REPORTAASI
Kalastuksentralvojen matkassa 6

LAJIESITTELYSSÄ
Salaperäinen säyne 11

TUIKIN KASVO
Jari Tuiskunen 12

ERIKOISUUS
Sukelluskalastus 14

TUIKKI KYLÄSSÄ
Naapureina karhut ja ahmat 18

TUIKKI VERTAA
Ken on kalastajista parhain? 20

LOHENSOUTU
Ensin kouluun, sitten kalaan 22

PYYDYSKALASTUS
Matikka ui katiskaan 26

TUIKIN UUTiset 28

ERÄLUVAT.FI
Kaikki luvat valtion vesille 29

Metsähallituksen
kalastushenkilöstö 34

Valintoja ja omantunnon kysymyksiä

Kalastaja, omantunnon kysymys! Jos valvontaa suorittava henkilö tulee luoksesi ja pyytää näyttämään luvat, ärsyynnytkö, kun kyttävät? Vai ajatteletko, että hienoa päästä näyttämään, kun luvat on kunnossa?

Palautteen perusteella valtaosa ihmisistä on tyytyväisiä valvontaan ja pitää sitä tärkeänä. Monet kalastajat peukuttavat valvontaa myös sen vuoksi, että epäilevät, ettei muilla ole luvat kunnossa.

Olipa niin tai näin, valvontaa tarvitaan monestakin syystä. Se viestii, että yhteiskunta arvostaa kestäväää käyttöä ja haluaa myös varmistaa sen. Uskottava ja hyvin resursoitu valvonta on vastuullisen toiminnan selkäranka. Valvonta on myös palvelua ja opastamista. Kalastuksenvalvojilta, Metsähallituksen kausivalvojilta ja erätarkastajilta kysytään neuvoja, joita he mielellään myös antavat. Jos valvontaa vähennetään, siitä on yleensä seuraamuksia, eikä suinkaan positiivisia.

Metsähallitus on joutunut kertomaan, että se vähentää kausiluonteista valvontaa julkisten hallintotehtäviensä rahoitustilanteen vuoksi. Ei ole kurjempaa viestiä kertoa, kun samaan aikaan vaatimukset valvonnan tehostamiseksi kasvavat. Odotukset kohdistuvat nyt päättäjiin. Uuden hallituksen pöydällä tulee olemaan lisätalousarvioesitys erävalvonnan turvaamiseksi ja kehittämiseksi.

Pohjoisilla alueilla kalastus ja metsästys ovat kuumottavia aiheita. Mitä vähemmän on rakennettua infraa ja ihmisiä, sitä enemmän on luontoa ja sitä enemmän tullaan elämän peruskysymysten äärelle. Mikä on kestävää luonnon käyttöä

ja kenellä on oikeus luonnon antimisiin? Mikä on kohtuullista? Mikä on paikallisen asukkaan osuus ja mikä on muulta tulevien osuus? Mikä on saamelaisten osuus? Miten paikallisten oikeudet lähiluontoon ja sen antimisiin turvataan? Miten sen rinnalla kehitetään esimerkiksi kalastusmatkailua, jolla voi olla aluetalouden kannalta merkittäviä hyötyjä? Tasapainoa, sietoa ja tietoa kaivataan ja tarvitaan.

Tässä lehdessä on valvonnan lisäksi myös muita mielenkiintoisia teemoja. Yksi keskeinen tulevaisuuden kysymys on kalaistutukset ja erityisesti kirjolohi-istutukset. Aluetalous saattaa hyötyä kirjolohikohteista, mutta kalojen istuttaja ei saa lupamaksuilla katettua kustannuksia. Ja kiittääkö luonto vieraslajin lisäämisestä? Tätäkin tasapainottelua joudumme tekemään, ja edessä on valintojen tie.

Kerromme, että tämä on nykyajan suuntaus: kunnostamme kalavesiä ja haluamme ohjata kalastajia kestävien luonnonkalakantojen ääreen.

Jukka Bisi
erätalousjohtaja

Tuikki 2023

Tuikki on Metsähallituksen maksuton lehti kalastajille. Lehti ilmestyy kerran vuodessa ja on luettavissa myös netissä eräluvut.fi.

Miksi sait Tuikin?

Tuikki jaetaan kaikille, jotka ovat ostaneet Metsähallituksen kalastusluvan edellisvuonna. Käsissäsi oleva lehti on jaettu siis vuonna 2022 kalastusluvan ostaneille.

Tuikki Metsähallituksen lehti kalastajille.

Kieppi Metsähallituksen lehti metsästäjille.

Metsä.fi Metsähallituksen lehti sidosryhmille.

Suomu Lehti kalastonhoitomaksun vuosimaksun maksaneille.

Toimitus

Päätoimittaja Aku Ahlholm

Toimitussihteeri Laura Ticklén

Toimituskunta

Olli Urpanen, Ahti Putaala,
Päivi Lazarov, Henri Pelkonen

Toimituksen yhteystiedot

Metsähallitus, PL 81, 90101 Oulu
0206 39 4000
etunimi.sukunimi@metsa.fi
www.eräluvut.fi

Lehden toimittajat ja kuvaajat

Jaana Haapaluoma-Höglund, toimittaja
Pekka Juntti, toimittaja
Antti J. Leinonen, kuvaaja
Jere Malinen, toimittaja
Tuomo Pirttimaa, toimittaja-kuvaaja
Kimmo Pöri, toimittaja-kuvaaja
Vesa Ranta, kuvaaja
Jaana Skyttä, toimittaja

Kannen kuva Antti J. Leinonen

Muut kuvat Aku Ahlholm, Laura Ticklén, 123RF, iStock, Vastavalo.net

Ulkoasu ja taitto Oy Preesens Ab

Kirjapaino PunaMusta

15. vuosikerta

Jokikalaan Helsingin lähelle

Näitä uutisia ei tarjota kalastajille joka vuosi. Historiallinen Latokartanonkoski Salon Perniössä avataan uudelleen, nyt Metsähallituksen kohteena.

Reilun kilometrin mittainen jokiuoma pitää sisällään koskea, nivaa, poukamaa ja suvantoa. Paljon erilaisia ottipaikkoja siis.

Kohde on Kiskonjoessa, joka laskee mereen noin viiden kilometrin päässä Kemiönsaaren itäpuolella. Väylä on auki merikalojen tulla, eli Latokartanonkoskessa vaeltavat merilohi ja -taimen. Kalastaja ei voi niitä ottaa niin sanotusti eräksi, vaan lohikalan tartuttua se on vapautettava.

Kohteella on toki jotain myös nälkäisille kalastajille: muun muassa siikaa ja kuhaa.

Vaikka kohde ei ole valtavan pitkä, siihen mahtuu poikkeuksellisen paljon kulttuurihistoriaa. Kalastaja voi rannalla

huilatessaan ummistaa silmänsä ja kuvitella, kuinka vanha mylly yhä jauttaa viljaa kartanon tarpeisiin. Tuossa saarella keitetään vettä väkevämpää. Ja tuolla kartanon ammattikalastajat pyytävät kirkkaita lohia kartanon ruokapöytään.

Jossain vaiheessa historiaa kosken kuohut hiljenivät, kun vesi ohjattiin uittoränniin. Latokartanonkoski on siis palvellut ihmistä pitkään, osin kalojen kustannuksella. Sitten uittoränni on purettu ja koskea palautettu kalojen kodiksi.

Metsähallitus jatkaa kohteen kunnostusta, jotta vaelluskalat lisääntyisivät alueella. Laajempi, rauhoitettu pienpoikasalue on suunnitteilla kohteen läheisyyteen.

PÄÄTOIMITTAJALTA

Kohti luontaista kalastusta

Latokartanonkoski on paluuta menneisyyteen. Ennen kalat lisääntyivät vesistössä luontaisesti ja ihminen pyysi niitä taitonsa mukaan.

Sitten ovat tulleet istutukset ja vieraat lajit. Samaan aikaan kun luontainen Latokartanonkoski avataan, yksi istutus- eli kirjolohikohde suljetaan Lieksassa.

Kirjolohilla on edelleen ottajansa, mutta istutuskohteen ongelma on, että ne tuottavat usein tappiota. Lisäksi kirjolohi on vieraslaji.

Luonnonkalakohteissa vesistöä ja parhaimmillaan koko valuma-alueutta kunnostetaan niin, että luontaiset lajit lisääntyvät ja voivat hyvin. Kun kaikki toimii, myös kalastajille voidaan myydä kalastuslupia.

Nykyisin kalavesien kunnostuksiin sijoitetaan julkista rahaa miljoonia euroja joka vuosi. Pelkästään Tornionjoen alueen TRIWA LIFE -hankkeen operaatio maksaa Suomen puolella 9,1 miljoonaa euroa.

Se on kaikki luonnolta aikoinaan otettua velkaa, jota me nyt maksamme sille takaisin.

Aku Ahlholm

ERÄLUVAT-FAKTA

Latokartanonkoski 7594

- Metsähallituksen vapa-alue 1.5.2023 alkaen.
- Lajit: merilohi (vapautettava), taimen (vapautettava), siika, kuha.
- Kalastusmuoto on perhokalastus.

Ympäri *kairaa*

Metsähallituksen kausivalvojien Hanna Rundgrenin ja Darija Semenojan työreviiri kattaa Pohjois-Lapin Sodankylästä Utsjoelle. Yleensä he kohtaavat hyväntuulisia kalastajia, joilla on lupa-asiat kunnossa. Niin kävi tälläkin kertaa.

Sevettijärveläinen Darija Semenoja (vas.) ja ivalolainen Hanna Rundgren valvovat Lapin kalavesiä jo tottunein elkein. Laaja alue alkaa Sodankylän puolelta ja jatkuu Utsjoelle.

Kuopiolaisen Ilkka Koposen luvat kulkivat mukana vesitiiviissä pussissa. Valvojat yhyttivät miehen uittamasta perhoa Luttojoen rannalta.

Metsähallituksen kalastuksen- ja metsästyksenvalvoja **Darija Semenojan** vihreät villasukat tursuavat lenkkareiden suusta. Elokuinen päivä on helteisen kaunis eikä Inarin Luttojoen soraisilla rannoilla tarvita maastokelpoisempaa kenkää. Semenoja laputtaa polkua pitkin kollegansa **Hanna Rundgrenin** kanssa. Kohteena on tällä kertaa Kolmoskoski ja sen kuohuista nautiskelevat kalastajat. Vesi on aivan kirkasta.

Kaksikon menosta näkee, että maastoja on tallattu ennenkin. Kannuksesta kotoisin oleva Rundgren on aktiivinen luontoharrastaja ja maailmanmatkaaja, joka asettui puolisonsa kanssa Ivalon Saariselälle asumaan seitsemän vuotta sitten. Talvisin hän työskentelee Ivalon lentokentällä turvatarkastuksessa. Kalastuksen- ja metsästyksenvalvojan töitä hän on tehnyt neljänä kesänä. Työ alkaa kesäkuussa ja päättyy lokakuun lopussa. Ensín jututetaan kalastajat, syksyllä metsästäjät.

Darija Semenoja puolestaan on Sevettijärven Kirakka-järvellä asuva poromies, joka opiskelee Oulun yliopistossa tuotantotalouden diplomi-insinööriksi. Opiskelut hoituvat enimmäkseen etänä, mistä Semenoja on kiitollinen. Tokasta olisi hankala huolehtia puolen Suomen takaa.

Tulemme rantaan. Edellä kävelevä Rundgren havaitsee ihmisiä edessään ja menee oitis esittäytymään ja esittämään asiansa. **Tiia Viljanen** alkaa kaivaa lupia taskustaan. Hän

kertoo, että on tullut Lutolle äitinsä kanssa Porin seutuville. Vieressä kalastava velipoika **Vili Viljanen** oli tullut jo viikkoa aiemmin perhovapaansa piiskaamaan.

Hanna Rundgren katselee Tiia Viljasen luvat, kiittää ja kysyy vielä henkilöllisyystodistusta.

– Voi, ne on autossa, Viljanen parahtaa.

– No, menköön tämän kerran. Ota ensi kerralla nekin mukaan.

Vili Viljanen näyttää lupansa Semenojalle. Kauempana kalastava äitikin vilauttaa paperit. Kaikki kunnossa.

Myönteisiä kohtaamisia

Vili Viljanen kertoo, että häneltä on kysytty aiemmin luvat vain kerran. Viljasia ei haittaisi, vaikka kysyttäisiin useamminkin. Valitettavasti valvojat eivät kuitenkaan joka paikkaan jatkuvasti ehdi.

Rundgrenin ja Semenojan valvonta-alue on valtavan kokoinen. Se alkaa Porttipahdan tekoaltaan kohdilta Sodankylästä ja päättyy Utsjoelle. Heidän lisäksi aluetta valvoo erätarkastaja **Jari Liimatainen**, joten vanha sininen Land Cruiser saa niellä paljon asfalttia ja kuoppaisia metsäteitä.

Lutolla kaksikko on ollut viimeksi kaksi viikkoa aiemmin. Edellinen yön yli kestänyt valvontareissu suuntautui Ivalojoelle.

Usein Rundgren ja Semenoja ovat maastossa monta vuorokautta putkeen. He liikkuvat maastossa jalan, mönkijällä, veneellä ja kumikanootilla. Vesistöä myöten kulkiessa näkee

hyvin kalastajat ja tulee käytyä myös paikoissa, jonne ei jalkaisin niin helposti pääse. Etenkin Rundgrenille koskilla seikkailu on mieleistä puuhua, sillä hän on innokas meloja.

Kaikkein hankalimmat paikat naiset esitarkastavat droonilla. Säästyy aikaa ja askelia, kun voi käyttää kameralla varustetun lentovispilän katveessa olevalla rannalla.

Viljaset kertovat olevansa tyytyväisiä, että kalastusta valvotaan.

– Kun on luvat ostanut, on kiva, että kysytään, Tiia Viljanen sanoo.

Rundgrenin mukaan Viljasten suhtautuminen on hyvin tavallinen kalastajan suhtautuminen valvojiin.

– 99,9 prosenttia suhtautuu positiivisesti. Sitten on joku, jolla ei ole luvat kunnossa ja se sitten harmittaa, Rundgren sanoo.

Kerran yksi mies oli heittää kaikki kalastusvälineensä veteen, mutta valvojat saivat hänet rauhoittumaan. Väkivalan uhkaa valvojat eivät ole kertaakaan kokeneet.

– Räyhähienkiä ei ole ollut. Saunakutsuja tulee aika paljon, mutta vielä emme ole myöntyneet, Rundgren hymyilee.

Kaiken kaikkiaan kalastajat ovat fiksua porukkaa eivätkä likikään niin kännissä kuin legendat kertovat.

– Humalaisia tapaa hirveän harvoin. Suurimmalle osalle kalastaminen on niin tärkeää, etteivät he pilaa sitä alkoholilla, Rundgren sanoo.

Jaakko Nygård on saapunut Itä-Lappiin avaruuden pääkaupungista Seinäjoelta. Hanna Rundgren tarkistaa, että kalastonhoitomaksu ja kohteen vapalupa ovat voimassa.

Laki ohjaa valvontaa

Vili Viljanen kertoo kaipaileensa valvojia jo edellisviikolla, sillä jokiosuudelle oli myyty viisi lupaa, mutta kalastajia oli kymmenkunta.

Rundgren kertoo, että ylimääräiset olivat luultavasti paikallisia, jotka saavat kalastaa uudella kuntalaisen jokiluvalla oman kunnan alueella Ylä-Lapissa eli Inarissa, Enontekiöllä ja Utsjoella. Kausilupa maksaa aikuiselle neljäkymmentä euroa. Alle kahdeksantoistavuotias saa kalastaa ilmaiseksi.

Rundgren ja Semenoja ovat vaitonaisia siitä, miten joki-lupa-an paikallisten taholta suhtaudutaan. Rundgren tyytyy ainoastaan sanomaan, että on positiivista, että paikalliset saavat jälleen hyödyntää kotikuntansa kalastusmahdollisuuksia.

Rundgrenin suhtautuminen on ymmärrettävää, sillä taustalla on konflikti valtion ja paikallisten välillä.

Kalastuslain 10. pykälää muutettiin vuonna 2015 niin, että taimenen ja lohen kutujoissa myös Ylä-Lapin paikallisten tuli ostaa samat luvat kuin muualta tulevien kalastajien. Muilla valtion vesillä paikalliset saavat kalastaa ilmaiseksi.

Kun jokikohtaiset kiintiöt täyttyivät, moni jäi ilman. Se aiheutti porua.

Tämän jälkeen Tenojoen vesistössä viisi saamelaista kalasti vastoin voimassa olevaa kalastussääntöä. He katsoivat, että kalastus on erottamaton osa saamelaista elinkeinoa ja kulttuuria, joiden harjoittaminen on myös lailla suojattu. Heitä vastaan nostettiin syyte. Korkein oikeus tuli asiassa saamelaisten linjoille ja vapautti heidät kaikista syytteenistä.

Jo ennen korkeimman oikeuden päätöstä eduskunta päätti muuttaa kalastuslakia uudestaan. Luotiin erillinen kuntalaisen jokilupa, joka varmisti, että paikkakuntalaiset pääsevät kalalle. Se ei ole lopettanut konfliktia.

Kausivalvojien viimekesäinen esihenkilö, tuolloinen erävalvontapäällikkö **Juha Ahonen** kertoo, että vallitsevan tilanteen vuoksi valvojat ovat Ylä-Lapissa hankalassa asemassa. Ilmapiiri on jännitteinen. Laki on edelleen sama vanha, ja valvojat toimivat yhä sen mukaan. Oikeuden päätös ei vaikuta virkavallan työhön, vaan heidän tehtävänsä on seurata voimassa olevaa lakia.

Kadehdittavaa – mutta ei aina

Polku vetää taas. Hymyilevät Viljaset jäävät taaksemme kalastamaan. Rundgren ja Semenoja löytävät teltan. Sen vieressä on petäjien väliin kiristetty naru, josta roikkuu miesten alusvaatteita. Mutta ketään ei ole kotona. Rantakin on hiljainen. Palaamme autolle ja ajamme seuraavalle koskelle.

Naiset kertovat kulkevansa maastossa aina kahdestaan. Se on ennen muuta turvallisuusasia. Retket suuntautuvat usein kauas erämaihin, jossa ei ole aina puhelinkenttiä.

– Jos on yksin, ajaa mönkijän puuhun ja saa aivotärähdysten, kukaan ei voi auttaa.

Kesä sivuikkunan takana on ihanimmillaan. Lämmintä riittää, mutta räkkä on poissa. Kaikesta huomaa, että kaksikko viihtyy toistensa seurassa. Se on tärkeää, sillä kesäisin Rundgren ja Semenoja ovat enemmän toistensa kuin perheidensä kanssa.

Juttu luistaa. Jotenkin keskustelu menee keskieurop-palaiseen muinaisihmiseen Ötziin ja hänen housujensa ompeleisiin ja siitä loivalla kierteellä pohdintaan, oliko hänet katalasti tappanut jousimies huippuampuja vai osuiko tämä Ötzi-parkaan vahingossa. On myös tarpeen käsitellä nivelkorjaajia ja arvioida heidän ammattitaitoaan.

Miksipä ei. Aikaa on koko kesä.

Kun erä- ja luonto-opaskoulutuksen saanut sienitietäjä Rundgren myöhemmin polulla opastaa Darija Semenojaa sienten ihmeelliseen maailmaan, huomaan kadehtivani näitä naisia. Kerron sen heille. Kaksikko myöntää, että työ on heidän luonteilleen sopivaa, mutta lohduttavat, että ei se koko aikaa ruusuilla tanssimista ole.

Joskus he istuvat vesisateessa kanootissa kaikki kampeet märkinä liian kaukana kotoa. Toisinaan yrittävät sietää paljakan paahtavaa hellettä ja mäkäräpilviä. Hetken pohdinnan jälkeen he toteavat, että räkkä ja helle on pahinta. Sateen lotraamien kampeiden kanssa pärjää paremmin.

Paikka kuin ihmiselle tehty

Ilta kuluu. Semenoja pakottaa Land Cruiserin yhä pienemmille ja möykkyisemmille poluille. Kosket vaihtuvat. Tapaamme lisää kalastajia.

Kuopiolainen **Ilkka Koponen** on itseksensä reissussa. Lutto on hänelle varavaihtoehto, sillä hänen pitäisi olla juuri nyt Käsivarressa. Kuukausi aiemmin iskenyt korona vei kuitenkin voimat niin, ettei rikkareissuun ollut tällä kertaa eväitä.

Seinäjokelainen **Jaakko Nygård** on poikansa **Patrikin** kanssa vuotuisella kalaretkellä. Hän tuntee ylpeyttä siitä, että aikuinen poika kysyy yhä isäänsä mukaan reissuun. Näillä reissuilla isä ja poika ovat yhdessä koko viikon. Eivät puhu paljoa, sillä kosken kuohut vetävät molempia niin kovasti puoleensa, mutta he jakavat majoitteen ja maiseman, yhteisen kokemuksen. Se on isä-Nygårdille tärkeää.

Oskarinkolttakentällä pidämme evästauon. Ihailamme pikkuruusia, matalia hirsirakennuksia, jotka ovat muistoina kolttasaamelaitten evakkoajasta ja muutosta Inariin. Suonikylän kolttien asuinpaikat jäivät rajan taa, kun Petsamo jouduttiin luovuttamaan Neuvostoliitolle toisen maailmansodan kipeässä rauhassa. **Outas Semenov** ja hänen vävynsä **Oskari Fofanov** asuivat täällä perheineen vuodet 1946–1948, kunnes heille löydettiin toinen asuinsija.

Darija Semenoja katselee Oskarinkosken asuinpaikkaa ihaillen. Hänen mielestään paikka on kuin ihmiselle tehty. Kuiva mäntykangas, jota rajaa kirkasvetinen joki ja pieni Oskarinjärvi.

Mutustamme eväitämme. Darija Semenoja täyttää raporttia työllästään. Hänen sienikorinsa lepäilee kuivalla kankaalla. Hän on löytänyt tuoksuvalmuskaa eli matsutakea ensimmäistä kertaa elässään. Japanilaiset sekoaisivat tuolloisesta saaliista, maksaisivat itsensä kipeäksi. Japanissa hinta voi nousta jopa neljään tuhanteen euroon kilolta.

Puhumme Amerikasta. Ja Trumpista. Käärimme koko maailman pienelle kerälle ja heittelemme sitä toisillemme kuin rantapalloa. Kukaan ei tappele, kukaan ei tapa, maailman huuto hiipuu Oskarinkohinaan. Kesä on kauneimmillaan eikä liian kiire mihinkään. ■

ERÄLUVAT-FAKTA

Yli 500 luonnossa liikkujan toimintaan puututtiin

Metsähallituksen kalavesiä valvoo 13 erätarkastajaa. Sesonkiaikoina erävalvontaa vahvistetaan kausivalvojilla. Kesällä 2023 heitä työskentelee kolme edellisvuosien kahdeksan sijaan.

Erävalvonta tarkasti valtion alueilla viime vuonna noin 10 000 luonnossa liikkunutta kulkijaa. Suurimmalla osalla asiat olivat kunnossa, mutta 368 henkilöä rikkoi lakia luonnossa liikkueensa ja 169 henkilöä narahti tarvittavien lupien puutteesta.

Salaperäinen säyne – *mainettaan maistuvampi*

Jopa parikiloiseksi kasvava säyne tarjoaa pirteän vastuksen kevyillä välineillä varustautuneelle kalastajalle.

Vapa taipuu syvään. Virtavesillä kun ollaan, ensimmäisenä tulee mieleen jokin jalosukui-nen kala.

Vastustaja kuitenkin väsyä pian, ja messinginhohtoinen suomukytki välähtää rantavedessä. Punertavat vatsaevät vahvistavat lajimäärityksen. Lievä pettymys hiipii tajuntaan, säynehän se.

Mitä sille tehtäisiin?

Ainakaan pois sitä ei kannata laskea, varsinkaan silloin, jos syömäkalaa on tarkoitus pyytää. Säyneestä saa kunnan syötävää monella tapaa valmistettuna. Harva sitä paitsi viitsii enää ottaa taime-nen tai harjuksen eräksi edes silloin, kun sen pyynti olisi luvallista.

Paikoin hyvin yleinen

Särkikalajien sukuun kuuluva säyne eli säynävä on levinnyt koko maahan Ylä-Lapin vesiä lukuun ottamatta. Se kasvaa helposti parikiloiseksi, jopa yli-kin, mutta aikaa siihen saattaa vieräh-tää vuosikymmen tai kaksi. Sen verran hidaskasvuisesta kalalajista on kyse.

Säyne kutee loppukeväästä ja alku-kesästä virtavesien suvantopaikoissa. Niinpä sitä tavataan myös koskissa ajoittain. Kovimmissa kuohuissa säyne ei kuitenkaan viihdy, vaan hakeutuu koskien mietovirtaisimpiin osiin sekä niiden niskoille.

Näistä paikoista sen tavoittaa pie-nillä lippauistimilla, vaapuilla tai pientä kalaa jäljittelevillä perhoilla. Säyne viih-tyy parvissa, joten yhden kalan saatuaan on hyvät mahdollisuudet tartuttaa useampia.

Ravinnokseen säyne käyttää aikuisia hyönteisiä, niiden toukkia, nilviäisiä

sekä pieniä kaloja. Niinpä se lukeutuu petokaloihin, vaikka särkikala onkin.

Säyne on paikoin hyvin yleinen kala-laji, joka kestäisi huomattavasti nykyistä suurempaa pyyntipainetta.

Monipuolista evästä

Perinteisesti säyneestä on valmistettu suolakalaa ruisleivän ja voin jatkeeksi. Moni on kokeillut sen savustamista joko lämpimänä tai kylmänä. Monen mie-lestä varsinkin kylmäsavustettu säyne on sen luokan herkku, että se kelpuu-tetaan joulupöytään taimenen tai lohen rinnalle.

Vastoin yleistä luuloa säyne ei ole sen ruotoisempi kuin mikä tahansa muu-kaan talouskala. Lihamyllyn läpi aje-tuista fileistä häviävät loputkin ruodot, ja näin saatu kalamassa on erinomaista raaka-ainetta vaikkapa kalapihveihin tai -murekkeeseen. Kyllä säynepaloista myös keiton tekee.

Mikä parasta, säyneen käyttäminen ravinnoksi on todellinen ekoteko, josta jää kaiken lisäksi hyvä maku paitsi suu-hun myös mieleen pitkäksi aikaa. ■

**Katso säynepihvien
ohje Tuikki kokkaa
-ruokaliitteestä!**

Unelma-ammattissa vielä eläkkeelläkin

Työ kalastustoimittajana on vienyt Jari Tuiskusta maailmalle Amazonin viidakkoon asti. Hän arvostaa Suomen kalastusmahdollisuuksia ja kalastaakin myös lähiruokaa kotirannassaan Tampereella.

Ollaan Suomen ehkä urbaaneimmassa jalokalojen pyyntipaikassa, Tammerkoskella. Miljö on säilynyt suurin piirtein samanlaisena vuosisatoja.

Tampereen kaupungin halkaiseva vuolas virta kulkee usean voimalaitoksen läpi. Veden voima on valjastettu tuomaan hyvinvointia ympärilleen.

– Kalapaikkana Tammerkoski ei ole enää entisensä, harmittelee muistoja sen äärelle verestämään tullut Suomen tunnetuin kalastustoimittaja **Jari Tuiskunen**.

Hän muistelee haikeana aikoja, jolloin Tammerkoskesta saatiin vuosittain useita 5–10-kiloisia luonnonvaraisia taimenia.

– Myös kirjolohien istutusmäärät ovat hupenneet murto-osaan entisestä, hän tietää.

Kalastus on yhä enemmän kalaston luontaisen lisääntymisen varassa. Kirjolohi-istareiden lisäksi koskesta nousee jonkin verran harjuksia ja siikoja. Myös ankeriaita tavataan silloin tällöin.

Pysähdymme hetkeksi Tuiskusen suosikkipaikalle Hämeenkadun alittavan sillan vierustalle. Reunakaiteelta on pudotusta veteen useampi metri.

– Madeharalla nostin väsytyt kalat ylös, hän paljastaa.

Sattumalta toimittajaksi

Helsingin yliopistolla hyönteisten parissa tutkijan uraa pohjustaneesta Jari Tuiskusesta tuli Suomen tunnetuin ja luetuin kalastustoimittaja puolivahingossa.

Erinäisten yhteensattumien kautta hän ajautui vuonna 1985 *Erä*-lehden toimitukseen ja tapasi siellä lehden silloisen päätoimittajan **Seppo Suurosen**.

Tuiskunen tuli kysäisseksi Suuroselta, kiinnostaisivatko lehteä kalastusaiheiset jutut.

– Siltä istumalta sovimme ensimmäisestä tehtävästäni, hän muistelee uransa aloittanutta juttutilausta.

Muutaman vuoden kuluttua juttukeikkoja oli jo niin paljon, että tutkimustyö Helsingin yliopistolla jäi ja Tuiskusesta tuli kokopäiväinen kalastusjournalisti.

Hänen kynäilemiään artikkeleita julkaistaan lähinnä *Erässä* ja *Vapaa-ajan Kalastajassa*, mutta vuosien saatossa niitä on julkaistu monissa muissakin lehdissä, kuten myös alan kirjoissa. Kirjoittamisen lisäksi Tuiskunen on osaava valo- ja videokuvaaja.

Työreissuja ympäri maailmaa

Harva muistaa, että Tuiskunen on myös perhokalastuksen suomenmestari.

Kavereiden yllyttämänä hän osallistui keran eräeseen SM-karsintakilpailuun Nurmijärven Nukarinkoskella.

– Satuvin voittamaan sen, ja niinpä jouduin SM-kisakierteseen, joista tuli sittemmin kaikenvärisiä mitaleita 90-luvun loppupuolella.

Menestyksen myötä Tuiskunen edusti Suomea neljissä MM-kilpailuissa.

Kalastustoimittajan työssä Tuiskunen on saanut kokea lukemattomia mielenkiintoisia kalareissuja ja elämyksiä ympäri maailmaa.

– Matkoilta on saanut monia hyviä kavereita sekä siinä ohessa kohtuullisen toimeentulon unelma-ammattissa, josta en aio päästää irti vielä eläkeiässäkään, hän naurahtaa.

Mieluisimmat muisteltavat työmatkat suuntautuivat trooppisiin. Esimerkkeinä hän mainitsee kalareissut Amazonin viidakkoon ja Nicaraguan San Juan -joelle, jotka olivat elämyksiä vailla vertaa.

”

**Hyvä kalapaikka
jättää ihmiseen
positiivisen jäljen.**

– Hyvä kalapaikka jättää ihmiseen jonkinlaisen positiivisen jäljen ja fiiliksen, Tuiskunen pohtii.

Huolenpitoa tulevaisuudesta

Kalastajien asiat ovat Suomessa hyvin moniin muihin maihin verrattuna.

– Meillä on valtavasti puhtaita ja kalaisia vesiä ympäri koko maan.

Kehittämiskohteitakin Suomesta löytyy. Kalastustutkinnon puute tuo Tuiskusen mielestä vesille kalastajia, joilta puuttuu paljon tarvittavia perustietoja ja -taitoja saaliin käsittelystä, kalojen tuntemisesta, sallituista pyyntipaikoista, alamoista, luvista ynnä muusta lainsäädännöstä.

– Valistusta ja valvontaa siis tarvitaan lisää, hän perää.

Luonnonvarojen huomioon ottaminen on Tuiskusen mielestä tärkeää ja koskee myös muita kuin uhanalaisiksi luokiteltuja kaloja.

– Enemmän pitäisi panostaa särkeiden ja muiden alihyödynnettyjen lajien käyttöön.

Ilmastonmuutos on Tuiskusen mielestä huolestuttava asia myös kalastusta ajatellen. Se tulee vaikeuttamaan erityisesti viileää vettä suosivien lohikalojen elämää.

– Ja toivottavasti myös nuoriso saadaan revittyä tietokoneiden äärestä kalastuksen iloista nauttimaan, Tuiskunen miettii.

Tammerkoski jää taakse. Kävisimme lopuksi Ratinan suvannon alapuolisella Viinikanlahdella jigittelemässä ahvenia. Parven löydyttyä Tuiskunen jallittaa siitä nopeasti puolenkymmentä raitapaitaa kotiin vietäväksi.

– Tämä on sitä lähiruokaa parhaimmillaan, hän toteaa.

Mitäpä tuohon lisäämään, näinhän se on. ■

KUKA?

Jari Tuiskunen

- Freelance-kalastustoimittaja, biologi
- Asuu Tampereella Näsijärven rannalla
- Jatkaa kirjoittamista ja kuvaamista alan lehtiin "eläköitymisestä" huolimatta

Janne väijyy kaloja pohjassa

Sukelluskalastuksessa yhdistyvät retkeily, kalastus ja telttailu. Janne Lemmetyisen harppuunaan on tarttunut parhaimmillaan yli kilon ahven.

Sukelluskalastus on mainio harrastus, sanoo **Janne Lemmetyinen** kaivellessaan märkäpukua autonsa takakontista.

– Tässä pääsee saalistuksen makuun, ja kaikki on omasta itsestä kiinni. Jos virvelillä tai perhovehkeellä kalastaisi, niin silloin saalis riippuisi enemmän kalan syönnistä ja ottihalukkuudesta.

Lemmetyinen, 42, on ajanut syksyisenä päivänä kapeita sorateitä pitkin Olvassuon luonnonpuiston etelälaidalle Kirkaslammelle, joka on hänen vakituinen mielipaikkansa harrastukselle. Kuluneena kesänä hän kävi sukelluskalastamassa viidesti, ja nyt hän on tullut ensi kertaa kokeilemaan sukellusta syyskuun puolella.

– On kiinnostavaa kalastaa näin myöhään vuodesta. Saa nähdä, onko kalojen käyttäytyminen erilaista kuin kesällä, hän sanoo.

Sukelluskalastus on harrastus, jossa kalastaja menee itse sinne, missä kalatkin ovat, eli veden alle. Sukeltaja pidättää henkeään, vartoo kalojen saapumista sopivalle etäisyydelle ja pyydystää saaliin harppuunalla.

Kalastaminen vaatii jonkin verran kuntoa ja tieteenkin taitoa pidättää hengitystään omia rajojaan ylittämättä. Lemmetyinen sukeltaa usein noin 30 sekunnin osuuksia kerrallaan, kahdesta seitsemän metrin syvyyteen. Pisimmillään hän väijyy kaloja järven pohjassa melkein pari minuuttia. Kuivalla maalla kotona harjoitellessaan hän pystyy pidättämään hengitystään nelisen minuuttia.

– Yleensä veden alla pystyy olemaan hengittämättä puolet siitä, mitä kuivalla maalla kykenee.

Tavoitteena ahvenia

Lemmetyinen esittelee pole spear -harppuunaansa ja sen erilaisia kärkiä. Tällä kertaa hän aikoo kiinnittää harppuunaan kolmiteräisen kärjen, jossa on lyhyet väkäset. Se käy hyvin pienehköjen kalojen pyydystämiseen, kuten vaikkapa ahvenen. Pieneen kohteeseen ei tarvitse osuman olla niin tarkka, koska piikkejä on monta.

Ahventen saanti on tämän päivän missio. Tässä järvessä niillä on omat, tutut paikkansa lähellä rantaa. Toinen tavoite on hauki, jonka saanti olisi jo aikamoista herkkua.

– Ahvenet ovat uteliaita, vähän kesympiä kaloja kuin hauki, taimen tai siika. Ahvenet saattavat tulla ihan viereen ihmettelemään. Mutta siksi niitä on myös helpompi pyydystää.

Kaikkein isoimmat ja vanhimmat ahvenet ovat varovaisia. Siksi ne varmasti ovat selvinneetkin hengissä lajitovereistaan kauimmin.

Sukelluskellollaan Lemmetyinen mittaa veden lämpötilan: 11 astetta. Sama lämpötila kuin edellisenä kesänä, kun Lemmetyinen oli vaeltamassa ja sukeltamassa Vätsärin erämaassa Inarissa. Järvivesi oli ollut Vätsärissä niin viileää, että parin tunnin sukeltelun jälkeen Lemmetyinen oli pukeutunut ylleen villavaatteet ja juossut hieman edestakaisin saadakseen itsensä takaisin lämpimäksi.

– Voi olla, että tällä kertaa sukeltaminen jää kylmän vuoksi pariin tuntiin, Lemmetyinen sanoo.

Usein Lemmetyinen tapaa olla Kirkaslammen vedessä useita tunteja, monesti viisikin. Kesällä hänellä oli yleensä mukanaan teltta, jonka hän pystytti Kirkaslammen laavun lähelle. Yön yli suunnatuilla retkillä Lemmetyinen kalasti ensin aamulla, piti muutaman tunnin tauon ja pulahti jälleen illalla sukeltamaan.

Syksy aiheuttaa toisenkin erityistoimenpiteen: yleensä Lemmetyinen pukee märkäpuvun ylleen vedessä, mutta nyt, kun vesi on kylmää, hän päättää pukea puvun ensin ja mennä veteen vasta sitten. Hänellä on mukanaan saippuavettä, jota hän sivelee iholleen ennen märkäpuvun laittoa, jotta puku olisi helpompi vetää ylle.

– Hyvä puoli on, ettei paarmoja ole. Kesällä niitä oli sakeana. Silloin menin suoraan veteen ja puin sukelluspuvun siellä, jotteivät paarmat pääse käsiksi.

Lemmetyinen istahtaa hetkeksi rantaan ennen kuin menee veteen. Hän kiinnittää vyötäisille viiden kilon painovyön, jotta veden paine ei nostaisi häntä ylöspäin sukeltaessa. Veteen hän laittaa kellumaan poijun, johon voi kiinnittää saaliin ja jossa voi pitää vaihtopäitä harppuunaan.

Pieni sylkäisy maskiin takaa sen, ettei maski huurru, ennen kuin sen ehtii laittaa kasvoille. Kuulemma huurtumisen estämiseenkin myydään tuotteita.

– Mutta en minä niitä. Tämä on yleinen, hyväksi todettu tapa, Lemmetyinen kertoo pilke silmäkulmassaan.

Ensin tehdään tiedusteluretki

Vesi on todella kirkasta, lähes epätodellista. Vaikka päivä on pilvinen, pinta kimmeltää kuulaan hopeansinisenä. Sen alla näkyy selvästi kivenmurikoita ja uponneita puunrunkoja. Sukelluskalastukseen paras veden kirkkaus löytyy yleensä kevät- ja syyskuukausina. Sen sijaan kesällä vesi samenee siitepölystä.

Lemmetyinen rauhoittuu, vetää henkeä ja solahtaa veteen. Hän snorklaa rannan tuntumassa. Vaikka pinnalle näkyy vain päälaki ja osa märkäpuvusta, voi nähdä Lemmetyisen olevan keskittynyt.

Lemmetyinen kartoittaa, millaisia kaloja nyt on ja missä ne viihtyvät. Yhtäkkiä hän sukeltaa pohjaan kohtisuoraan niin, että räpylät lyövät komeasti veteen kuin valaan pyrstö. Syvempien sukellusten aikana hän toisaalta suunnittelee seuraavaa siirtoa, toisaalta lämmittelee sukeltamista.

Alussa sukellusrefleksi ei ole vielä kunnolla päällä. Mitä enemmän sukeltaa, sitä paremmin se käynnistyy. Syke alkaa hidastua ja pintaverenkierto vähentyä. Samalla hapen kulutus laskee, jolloin pystyy sukeltamaan kauemmin.

Tiedusteluretkien jälkeen selviää, että ahvenet ovat kuin ovatkin nyt hieman erilaisia kuin kesällä. Nyt ne uivat isoissa parvissa, joissa on isoja ja pieniä kaloja sekaisin. Tämä tarjoaa kalastajalle hieman haastetta. Kun yksi säikähtää, niin kaikki säikähtävät.

”
**Ahven on
kesympi kuin
hauki, taimen
tai siika.**

– Kesällä aremmat isot ahvenet viihtyivät neljän, viiden kalan sakissa ja rohkeammat pienet olivat omissa ryhmissään.

Lemmetyinen kertoo kuopaisseensa hieman pohjaa, jolloin veteen nousi humusta. Heti oli pölähtänyt ahvenia paikalle tutkimaan, löytyykö ruokaa. Niin voi houkutellessa ahvenia lähelle. Ne ovat niin uteliaita, että tulevat heti.

– Nuo olivat kuitenkin tosi pieniä, ja joukossa oli vain pari juuri ja juuri pannuahventa. Niitä ei raskinut ampua, Lemmetyinen analysoi.

Aremmat hauet piilottelevat Lemmetyisen mukaan kaislikon seassa.

– Melkein pääsin jo yrittämään haukea. Viritin seipään, niin se säikähti ja lähti alta. Sopivalta suunnalta kun pääsisi kokeilemaan, se olisi siinä.

Läheltä liippasi -tapaukset ovat osa koko harrastuksen suola. Sitä jää koukkuun, että melkein pääsi ampumaan, mutta ehkä seuraava onnistuu.

Aidosti valikoivaa kalastusta

Noin kolmen vartin kohdalla Lemmetyinen siirtyy rantaan istumaan ja nostaa maskin pois kasvoilta. Tauko on hyvä, jotta kalatkin saavat levätä ja ehtivät unohtaa, että järvessä oli hetki sitten sukeltaja. Vasta hetken päästä alkaa saalistus.

Lemmetyinen katselee pitkään järvelle. Ei näy liikahdustakaan, ei kuulu ääntäkään. Luonnon rauha on täydellinen.

Sukelluskalastajia on Suomessa enintään muutama sata, Lemmetyinen arvelee. Kalastuksen tapa on ekologinen ja kestävä, sillä sukeltaja voi valita ne kalat, jotka pyydystää, ja jättää muut rauhaan.

Jännittävästä adrenaliinilajista ei ole tietoaakaan, vaan pikemminkin rauhoittuminen on tärkeää, samoin kuin metsästyksessäkin. Monet lajin kokeneet harrastajat panostavat vapaa-ajallaan rauhoittumiseen ja harrastavat mietiskelyä, joogaa tai hengitys- ja rentoutusharjoituksia.

Lajissa kilpaillaan useita kertoja vuodessa, joten aktiiviset harrastajat ovatkin todella aktiivisia ja myös tietävät harrastuksesta paljon. Piireissä puhutaan usein vastuullisuudesta ja vesistöjen monimuotoisuuden säilyttämisestä.

Lupien suhteen tilanne on, että valtion mailla riittää valtion kalastonhoitomaksu, ja muualla tarvitaan lisäksi vesistön omistajan lupa. Sukelluskalastus vertautuu tuulastukseen, eli tarvittava lupatyyppejä on pyydyslupa.

Äkkiseltään voisi ajatella, että sukelluskalastus on vaarallista, voihan sitä jopa pyörtyä veteen, jos sukeltaa pitkään. Edellinen on sikäli totta, että juuri ennen tajunnan menetystä voi tulla petollisen hyvä olo. Turvallisinta olisi, jos mukana olisi aina kaveri sukeltamassa. Lemmetyinen sukeltaa tarkasti vain pienen osan siitä, kuinka pitkään hän todellisuudessa pystyy pidättämään hengitystä.

Kalastusluvissa sukelluskalastus rinnastetaan tuulastukseen.

”

**Eihän sitä
malttaisi
nousta pois.**

Janne Lemmetyisen päivän varusteisiin kuuluvat kolmen millin märkäpuku, paksut hanskat, maski, snorkkeli, räpylät, harppuuna, vaihtokärjet ja poiju.

– Perhokalastaessa olen joutunut pelottavampiin tilanteisiin kuin sukeltaessa. Olen kaatunut koskessa, sotkeutunut perhovehkeisiin, ja virta on lähtenyt viemään.

Saisikohan vielä hauen?

Rauhoituttuaan hetken Lemmetyinen vetää maskin takaisin kasvoilleen ja alkaa snorklata rannan lähellä. Todellinen pyydystäminen voi alkaa.

Yhtäkkiä Lemmetyinen sukeltaa pinnan alle ja viipyy noin 40 sekuntia näkymättömissä.

Ja kun hän nousee ylös, harppuunassa on ahven. Lemmetyisen äänessä kuuluu kiihtynyt onnistumisen ilo.

– Pohjaan menin ja näin isompia ahvenia puunrungon lähellä. Otin kiinni kivistä, jotta pysyisin paikallani. Ahvenet tulivat luokseni ja lähtivät kiertämään minua. Odotin hetken, sitten ammuin taakse.

Toinen saalis tarttuu harppuunaan jo kymmenen minuutin kuluttua: Lemmetyinen sukeltaa pitkään lähellä pintaa, ja näyttää kuin hän ajaisi jotakin takaa. Sitten hän nousee pintaan kaunis ahven saaliinaan.

– Ammuin ensin ohi, ja sitten latasin harppuunan uudestaan. Menin sukeltamalla ahvenen perässä.

Lopuksi Lemmetyinen lähtee vielä kiertämään järven toista osuutta, jossa veden läpi kuultaa komeita kaatuneita puunrunkoja. Sieltä hän saapuu takaisin kolmannen ahvenen kanssa.

– Se tuli yksin, ja katsoin, että näyttää paistikokoiselta, Lemmetyinen toteaa.

Viimeisen puolen tunnin aikana saalista on alkanut tulla kiitettävään tahtiin. Kuitenkin nyt kun Lemmetyinen on ollut vedessä kaksi tuntia ja kolme minuuttia, on aika nousta ylös. Varpaat ja sormet alkavat olla kohmeessa.

– Eihän sitä maltaisi nousta pois. Aina jää tunne, että pitäisikö vielä käydä pyörähtämässä. Saisiko vielä sen hauen.

Lemmetyinen kuitenkin maltaa mielensä. Hän nostaa ahvenet matalan puun oksalle lepäämään ja tulee ulos vedestä. Saaliiksi hän on saanut muutakin kuin kalaa, nimittäin yhden avaamattoman oluttölkin ja kaksi uistinta järven pohjasta.

Lämmittelyä ennen kotiinlähtöä

On aika ottaa märkäpuku pois. Kotona pääsee varusteiden huollon jälkeen lämpimään saunaan, mutta nyt on lämmitettävä itsensä villavaatteilla ja lämpimällä kahvilla.

– En yleensä syö juuri ennen uintia, koska täysi vatsa tuntuu epämiellyttävältä uimessa. Kahvikin nostaa sykettä, joten juon vain aamukahvit ennen sukellusta.

Uinnin jälkeen eväät tosiaankin maistuvat. Pitkään saalistaessa kuluu paljon energiaa. Lemmetyinen istahtaa laavulle ja haukkaa karjalanpiirakasta, jonka päällä on juustoa ja kinkkua.

Rajavartijana työskentelevä Lemmetyinen viettää suuren osan vapaa-ajastaan luonnossa. Hän on mielellään eräkämpällä Pulkkilassa, josta hän välillä poistuu metsästämään pystykorvan kanssa. Pyyn pillitystä, sorsanmetsästystä. Päivään saattaa kuulua myös lihan savustamista, savusaunan lämmitystä ja metsäpalstan raivaamista.

Muutkin kalastamisen lajit ovat miehelle tuttuja, mutta sukelluskalastus on kaikkein mieluisin. Lohen perhokalastusreissut ovat suuntautuneet Tromssan ja Finnmarkin läänien lohijokiin Ruotsin ja Norjan Lapissa.

Oikein hyvän päivän kalasaalis on noin kymmenen kalaa, normaali on viisi. Tänään saatu muutama ahven lähtevät Lemmetyisen mukana kotiin, jossa puoliso ja 2-vuotias lapsi saavat nauttia pannulla tehdystä tuoreesta kalasta.

– Kyllä se lapsikin jo kalaa napsii. Ehkä hänet voi vähän isompana ottaa mukaan snorkkeloimaan, jos häntä kiinnostaa. Itse olisin ainakin ollut pienenä poikana aika onnellinen, jos isä olisi vienyt minut kaloja tutkailemaan. ■

Kalastaja tarvitsee pyydysluvan

Vapaasukelluskouluttajat **Henrietta Kivijärvi** ja **Kristian Mäki-Jussila** pyörivät sukelluskoulutuksiin keskittyvää yritystä ja harrastavat itsekin sukelluskalastusta. Laji kannattaa aloittaa turvallisuus edellä, he kertovat.

Varminta on opetella sukeltaminen ensin uima-altaassa sisällä ja sitten vasta siirtyä luonnonveteen.

– Varma vaihtoehto sukeltamisen opetteluun on käydä vapaasukelluskurssi, Mäki-Jussila sanoo.

– Niitä järjestävät muutamat yritykset Suomessa, Kivijärvi kertoo.

Esimerkiksi Kivijärven ja Mäki-Jussilan kursseilla aloitetaan rentoutumisella ja hengityksen pidättämisellä. Uima-altaassa opetellaan ensin pituussukellusta ja potkutekniikkaa ja sitten vasta niin sanottua taittamista eli suoraan alaspäin sukeltamista. Tämän jälkeen siirrytään avoveteen.

Myös sukellusseurojen kautta voi päästä opettelemaan harrastusta. Kannattaa olla yhteydessä paikalliseen sukellusseuraan ja kysyä, onko heillä vapaasukellukseen tai sukelluskalastamiseen liittyvää toimintaa.

Sukeltava kaveri mukana kokeneellakin sukelluskalastajalla on siksi tärkeä, että veden alla voi tulla yllättäviä tilanteita.

– Ajattelin ennen, että tunnen itseni kyllin hyvin, jotta osaan nousta ajoissa pintaan, Mäki-Jussila sanoo.

Muutama vuosi sitten hän oli sukeltamassa Norjassa 15 metrin syvyydessä, ja olo alkoi olla sellainen, että on noustava ylös. Kalasaalis oli ollut huono. Viime hetkellä silmäkulmassa kuitenkin vilahti isompi turska. Mäki-Jussilan huomio siirtyi oman olotilan tarkkailusta kalan tarkkailuun.

– Kun olin ampunut kalan, piti vielä uida sen kanssa ylös. Pääsin juuri ja juuri pintaan, mutta tajunnan menetys oli varmasti hyvin lähellä.

On myös turvallisuuden kannalta tärkeää tuntea se vesi, jossa kalastaa. Jos on veneliikennettä, vedessä on tärkeä pitää poijua merkiksi veneilijöille.

Valtion vesillä sukelluskalastukseen tarvitaan pyydyslupa. 18–64-vuotiaiden on maksettava myös kalastonhoitomaksu.

Metsähallituksen kohteelta Nurmeksen Peurajärveltä (7510) löytyy Urtti-Valkeisen järvi, joka on sulan aikana pyhitetty muun muassa tuulastukseen ja sukelluskalastukseen.

Naapureina *karhut ja ahmat*

Lieksalaisen Harri Tolvasen elämäntapa ei ole aivan tavallisimmasta päästä. Oma koti sijaitsee keskellä metsää, kaukana ihmisasutuksesta.

Aivan mökin lähistöltä löytyy karhun tasun jälkiä. Ne eivät ole juuri syntyneitä, sillä painaumissa on havunneulasia, tietää kertoa Harri Tolvanen, mökin asukas.

Hän on asunut täällä, noin kolmekymmentä kilometriä Lieksan eteläpuolella, luonnonläheisesti ja ekologisesti keskellä metsää viitisen vuotta.

Jo ennen sitä hän oli rakennuttanut mökin Lieksan Viekiin, mutta kun naapuritontille tuli asukas, Tolvanen vetäytyi nykyiselle asuinsijalleen. Nyt lähimpään naapuriin on noin viisi kilometriä, joten pelkoa siitä, että joku tulisi häiritsemään, ei ole. Ihmisnaapureiden sijaan asuinmiljöössä voi tehdä aika ajoin havaintoja muun muassa karhuista ja ahmoista, myös maakotkia pesii kesäaikaan lähiseudulla ja metsot touhuavat soitimellaan.

– En kutsu koskaan tänne ketään. Kun tulin, ajattelin, että minun on rauhoituttava, liikkuva-luontoinen Tolvanen sanoo ja rapsuttaa yhdeksänvuotiaasta koiransa Apassia.

Pääkaupungissa oli tylsää

Sydäntalvi tuntuu silti raskaalta. On kylmää ja pimeää. Liikkuminen kauppaan ja asioille tuntuu työläältä. Bensan ja vara-akkujen riittävydestä on huolehdittava, jotta liikkeelle lähteminen onnistuu.

Miksi sitten 53-vuotias Tolvanen haluaa viettää elämänsä elämäntapaintiaanina? Erakoksi hän ei itseään kutsu, sillä hän pärjää niin yksin kuin sosiaalisesti.

– Luonto on vetänyt minua pienestä pitäen puoleensa. Olen syntynyt Lahdessa, mutta sukujuureni löytyvät Lieksasta.

Nykyisen elämäntapansa Tolvanen valitsi sen jälkeen, kun hän erosi pitkästä avioliitostaan kymmenisen vuotta sitten.

– Ero oli kova paikka, mutta nyt jälkeen päin voin sanoa, että enpä elä enää lieassa.

Tosin joitain vuosia sitten Tolvanen ”erehtyi” naimisiin ja asui jonkin aikaa Helsingissä.

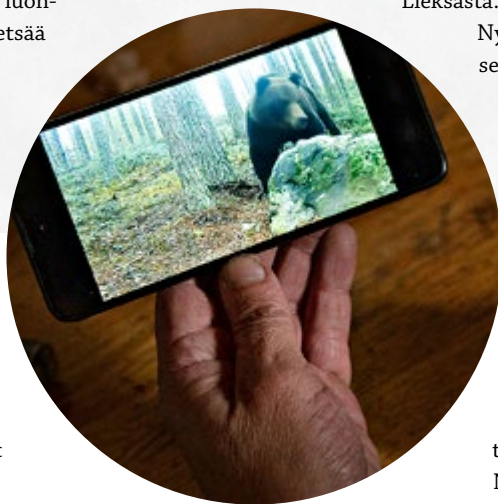
– Helveti soikoon, en viihtynyt.

Kiersin päivisin samaa kävelylenkkiä, sillä aikaa kun puoliso oli töissä. Iltaisin katsottiin televisiota. Elämä tuntui tylsältä. Erosimme.

Nykyisellä asuinpaikalla Tolvasella riittää aina tekemistä.

Aamulla Tolvanen keittää ensi töikseen kaasuhalalla kahvit. Sitten mies istuu ulkoportaille, polttaa röökin ja miettii, millaisia askareita päivään kuuluu. Polttopuiden tekeminen on päivittäistä, veden hän hakee kaivosta, tiskit hoituvat ulkona vadissa pesten tai saunassa, samoin pyykki. Pestyt vaatteet virutellaan läheisessä purossa lukuun ottamatta kovimpia pakkasia.

Myös Apassin lenkkeilyttäminen ja Instagramin päivittäminen kuuluvat päivän rutiineihin. Kaupassa hän käy kerran viikossa. Kesällä Tolvanen kalastaa ahkerasti katiskalla ja virvelöimällä.

KUKA?

Harri Tolvanen

- Lieksalainen elämäntapaintiaani
- Työskennellyt lukuisissa eri hanttihommissa
- Jakaa kuvia elämästään Instagramissa nimellä MustaHukka

”
*Luonto on
vetänyt minua
pienestä pitäen
puoleensa.*

Tuikin toimittaja ja kuvaaja olivat harvinaisia vieraita, yleensä Harri Tolvanen ei kutsu kotiinsa ketään. Seuraksi hänelle riittää Apassi-koira.

Elinkustannuksia ei paljon kerry

Kaikki kaksikymmentäneliöisessä mutterimökissä on hyvässä järjestyksessä: mukit, taskulamput ja muut tarvittavat vermeet roikkuvat nauloissaan seinillä, kaapin päällä seisoo vesiämpäri kauhoineen, kaasupullo kaapin vieressä. Seinille on ripustettu vuotia, katosta roikkuu lyhtyjä.

Iloa tuo kaverilta saatu varaava kamiina.

– Kämpä ei pysy talvella hirveän lämpimänä. Ennen kamiinaa ikkunat olivat aamulla pakkasilla jäässä. Se oli virkeää herätystä eikä naurattanut lainkaan.

Villapaidan ja pipon lisäksi lämpöä tuo jalkatilassa nukuva Apassi. Koira reagoi herkästi luonnon ääniin ja on muutoinkin hyvä turva.

Tarvittavan virran Tolvanen saa mökin katolle asennetusta aurinkopaneelistä. Sen tuottama virta riittää lataamaan

puhelimien ja akut. Radio toimii pattereilla. Puhelin ja radio ovat yhteys muuhun maailmaan.

– Puhelinyhteydet ovat välillä huonot, mutta läheisen harjun päällä ne pelittävät paremmin.

Valaisimia on niukalti, pääosin Tolvanen valaisee mökkiä polttamalla kynttilöitä. Yöllisiä reissuja ulkokuuusiin valaisee otsalamppu.

Elämä on huokeaa. Muita laskuja kuin puhelinlasku, kiinteistövero ja autoon liittyvät kulut, ei tule.

Tolvanen aikoo jatkaa eloaan metsän korvessa.

– Jos sattuisin tapaamaan jonkun kivan eukkoloisen, tilanne voisi muuttua. Hänen pitäisi kuitenkin olla maanläheinen, ei mikään pintaliitäjä. Periaatteessa voin asua missä vain. ■

Sääksi on mestarikalastaja

Rauhoitettua kalasääskeä eli sääkseä voi nähdä kalastelemassa kaikkialla Suomessa. Ensin se lekuttelee muutaman kymmenen metrin korkeudella ilmassa, syöksyy sitten jalat ojossa kalan kimppuun ja sulkee sierainaukot pärskähtäessään uppeluksiin.

Vesi pärskähtää komeasti. Hetken aikaa niin silminnäkijä kuin tui-mailmainen koukkunokakin näyttävät yhtä pöllämystyneiltä. Mitä oikein tapahtui?

Muutamassa sekunnissa tilanne rauhoittuu, ja sääksi alkaa kauhoa ilmaa valtavilla siivillään. Pian se kohoaa ilmaan saaliskala kynsissään.

Mestarikalastajan täsmäisku on jälleen kerran onnistunut.

Koiras tuo ruoan

Sääksi iskee luonnonvesillä mieluiten korkeintaan puolikiloiseen kalaan, joka useimmiten on lahna, säynävä, hauki tai siika. Myös kookkaat ahvenet ja särjet ovat sen ruokalistalla.

Kalanviljelylaitosten antimilla elävät sääksiperheet syövät vuosittain kymmeniä kiloja kirjolohta sekä siikaa, missä sitä on tarjolla.

Toisinaan sääksi erehtyy haukkaamaan liian suuren palan eli iskee turhan kookkaaseen saaliiseen. Tällöin nousu vedestä voi olla työn ja tuskan takana, ja saattaapa iso kala vetäistä sääksen hetkeksi umpisukkeloon.

Hieman yli kiloisia lahnoja tai haukia sääksen tiedetään napanneen, mutta pari-kolmekiloiset ovat jo liian suuria pesälle lennätettäviksi. Mikäli ranta on riittävän lähellä, saattaa sääksi kauhoa sinne ja syödä osan saaliistaan heti.

Enimmillään sääksikoiras kantaa pesälleen kolmesta viiteen kalaan vuorokaudessa, joskus paljon enemmänkin. Naaraan tehtävä on vartioida pesää ja poikasia eikä se osallistu pesimäaikana kalanpyyntiin lainkaan.

Vasta jätettyään poikaset täysin koiraan vastuulle elokuun alkupuolella alkaa naaraskin jälleen kalastaa. Samalla se kuitenkin ottaa suunnan kohti etelän talvehtimisalueita, joten myöhään syksyllä nähtävät sääkset ovat joko vanhoja tai nuoria koiraita tai samana kesänä syntyneitä naaraita.

Kanta voi hyvin

Suoranaisen vainoamisen loputtua maamme sääksikanta on kasvanut huomasti viimeisten vuosikymmenten aikana. Se alkaa olla melko tavallinen näky lähes kaikkialla Suomessa pohjoisinta Lappia lukuun ottamatta.

Tihein kanta löytyy Järvi-Suomen alueelta. Häme sekä Etelä- ja Pohjois-

Savo suurine vesistöineen tarjoavat loputtomasti niin ruokaa kuin pesäpaikkojakin, tosin ihmisen avustuksella.

Rakentamalla tekopesiä sääkset on saatu asettumaan aivan kaupunkien liepeille, missä ne ovat alkaneet sopeutua erinomaisesti rinnakkaiseloon ihmisen kanssa.

Suomessa pesivät sääkset talvehtivat Afrikassa, useimmiten päiväntasaajan tuntumassa. Sieltä ne palaavat takaisin pesimäpaikoilleen maaliskuun lopulla ja huhtikuun alussa.

Sääksen pesä on komea risulinna rantapetäjän latvuksessa tai jossain muussa korkeassa paikassa. Myös masto- ja kivipesintöjä tunnetaan. Sääksipari pesii vuodesta toiseen samalla revierillä. Haudonta alkaa toukokuun puolivälin tienoilla ja tästä vajaan kuu-kauden kuluttua uusi sääksisukupolvi kuoriutuu.

Vaikka sääksi on suuri ja komea lintu, on silläkin lukuisia vihollisia. Kanahaukan ja huuhkajan tiedetään tappavan sääksiä säännöllisesti, ja korppi tappaa pesässä olevia poikasia. Myös pinnan tuntumaan tai matalaan rantaveteen lasketut kalaverkot koituvat toisinaan sääksen kohtaloksi. ■

*Toisinaan liian iso
saalis vetää sääksen
umpisukkeloon*

Ken on kalastajista parhain?

Tuikki selvitti, kuinka sääksi vertautuu muihin mestarikalastajiin.

Kalasääski

Sääksen saalis on yleensä alle puolikiloinen, sillä yli kilon kala alkaa olla linnun kantokyvyn rajoilla.

Kanta-arvio: 1 200 paria (kasvussa)

Kalastustapa: Ilmasta tapahtuva syöksysukellus

Suosituimmat kalavedet: matalat lahdet, jokisuistot ja kirkasvetiset metsälammet

Yleisimmät saalislajit: lahna ja muut suurehkot särkikalat, ahven, hauki

Vuosisaalis: 100 kiloa

Saimaannorppa

Norpan terävä ja tiheä hampaisto on jalostunut kalan kiinniottoon muttei sen pureskeluun.

Kanta-arvio: 420 (kasvussa)

Kalastustapa: parvikalojen perässä sukeltaminen

Suosituimmat kalavedet: Pihlajavesi ja Haukivesi

Yleisimmät saalislajit: ahven, särki, muikku, kuore ja kiiski

Vuosisaalis: 1 000 kiloa

Vapaa-ajankalastaja

Ihminen kalastaa, koska se on mukavaa, mutta kala on myös sille terveellistä evästä.

Kanta-arvio: 1,6 miljoonaa (vakiintunut)

Kalastustapa: onginta, pilkkiminen sekä heitto- ja pyydyskalastus

Suosituimmat kalavedet: Järvi-Suomen ja Kainuun sisävedet, merialueista lounaisrannikko

Yleisimmät saalislajit: ahven ja hauki

Vuosisaalis: 20 kiloa

Ensin kouluun, *sitten kalaan*

Haaveiletko lohesta siiman päässä? Lohensoutajaksi ei tulla hetkessä, mutta istahtaminen muutamaksi tunniksi lohensoutukoulun penkille saattaa auttaa alkuun.

Kolarin Lappeassa on kalastettu lohta niin kauan kuin niitä on Tornionjoessa uinut. Vuosia toiminut paikallinen lohensoutukoulu on tarkoitettu sen vetäjän **Heikki Piiraisen** mukaan ennen kaikkea niille kalastajille, jotka haaveilevat kunnon lohesta siiman päässä.

Kokemusta voi olla kertynyt vaikka hauen pyynnistä tai kuhan uistelusta, mutta mielessä on ehkä ollut jo pitkään uusi aluevaltaus.

– Lohensoutukoulu sopii myös ajanvietteeksi kaveriporukoille, isälle ja pojalle ja niin edelleen, Piirainen luettelee.

Lohen kalastamiseen ja soutamiseen liittyy Piiraisen mukaan niin paljon erilaisia muuttujia ja huomioitavia asioita, että omin päin esimerkiksi Tornionjoella liikuttaessa mutkia riittää matkaan pitkäksi aikaa.

Paljon asioita on Piiraisen mukaan tapahtunut ennen kuin lohi tarppää. Mahdollisuudet tähän kasvavat huomattavasti, kun tietoa saa lisää.

– Kaikkea lohensoutukoulun tarjoamaa antia ei tietenkään pysty kerralla omaksumaan, mutta ainakin pahimpia mutkia saadaan hieman suoristettua, Piirainen uskoo.

Kouluttaja paljastaa parhaat ottivinkit

Lohensoutu on taitolaji, jossa tuurillaakin on oma sijansa. Piiraisella on vuosikymmenten kokemus lohensoudusta niin Tenolla kuin Tornionjoellakin. Viime vuodet hän on opastanut ja kouluttanut kalastajia lohensoudun saloihin LappeanLohessa.

Sotkamosta kotoisin oleva Piirainen souti ensimmäisen kerran lohta Tenojoella vuonna 2000. Lohikärpänen puraisi miestä niin pahasti, että pohjoisen reissuja piti vuosien ajan tehdä jopa pari kertaa kesässä.

Tornionjoella hän souti ensimmäisen kerran vuonna 2018, joten takana on nyt viisi kesää peräjäkeen.

– Kokemusta on pikkuhiljaa karttunut, ja nyt sitä uskaltaa hieman jo muillekin jakaa, Piirainen pohtii.

Lohen käyttäytyminen on hänen mukaansa pohjimmiltaan samanlaista Tenolla ja Väylällä.

– Se pistää kampoihin siiman päässä samalla tavalla.

Erojakin on. Pääsääntöisesti vesi on Piiraisen mukaan Tenolla kirkkaampaa, mutta vähäsateisina kesinä saattaa Tornionjoenkin vesi olla hämmästyttävän kirkasta, kun metsäojista ei valu enää humusta siihen.

– Maisemat on tietysti erilaiset, Piirainen toteaa hetken eroja mietittyään.

– Täällä soudetaan metsät ympärillä, Tenolla ovat tunturit. Vesimäärältään Tornionjoki on tietysti suurempi.

Tenon jälkeen Lappean alue tuntui aluksi Piiraisesta todella vaikealta kalapaikalta, mutta hiljalleen neljän kilometrin soutupätkän salaisuudet alkoivat paljastua.

– Kun lohta alkaa nousta, niin ottivieheiden merkit ja värimaailma paljastuvat kyllä nopeasti. Joskus on käynyt niin, että loppukauden värit toimivat alkukesästä ja päinvastoin, Piirainen paljastaa.

Ja tästähän seuraa hänen mukaansa se, että kaikki alkavat käyttää samoja värejä ja vieheitä ja saavat niillä kaloja.

– Tietyissä olosuhteissa, kuten veden viilentyessä lämpimän jakson jälkeen, violetti toimii parhaiten.

Nousuparven sattuessa kohdalle vieheen liike ratkaisee, ottaako lohi vai ei.

– Hakeva uinti on silloin tärkeää, Piirainen korostaa.

Alkujaan kainuulainen Heikki Piirainen kokeili lohensoutua 23 vuotta sitten. Nyt se on osa hänen työtään.

Uistimen liike on hänen mukaansa muutenkin aina viritettävä olosuhteiden mukaan, vaikka valmistaja olisikin sen alun perin säätänyt.

– Vieheen uinti kannattaa tarkastaa aika ajoin, ja aina kun se on ollut lohensuussa.

Ennen kalastusta jokaisen on tunnettava säännöt. Lähtöpaikalle ajetaan vain sovittua väylää pitkin.

Etiketti ja turvallisuus tärkeä opetella

Tietämys välineistä, liikkuminen joella moottorilla, aloituspaikat, soutulinjat, toiminta veneessä lohen iskettyä ja niin edelleen ovat lohensoutukoulun sisältöjä, jotka käydään läpi myös käytännössä.

– Vuosien varrella on ollut paljon tapauksia, että lohensoutukoulun jälkeen ensikertalainen kalastaja tulee joelta parin tunnin soudun jälkeen lohen kanssa suu korviin asti venyneenä, Piirainen naurahtaa.

Liikkeelle lähdetään Piiraisen mukaan aina kalastusvälineistä, kuten kelasta, siimasta ja vavasta. Lisäksi opetellaan pitävien solmujen tekeminen, uistimien säätäminen, leikareiden ja roskankerääjien käyttöä. Uistimen valinta kulloistenkin olosuhteiden mukaan sekä koukkujen terävyys ovat asialistalla kuin myös lohensoudun etiketti ja kalastussäännöt.

Joella liikkuminen ja käyttäytyminen eri tilanteissa ovat Piiraisen mukaan asioita, jotka on käytävä huolellisesti läpi. Oikeanlainen toiminta veneessä lohen iskettyä on tärkeää jo turvallisuudenkin vuoksi, ei pelkästään siksi, että lohi saataisiin ylös vedestä.

Katso lohikeiton ohjeet Tuikki kokkaa -ruokaliitteestä!

– Koukkaamisessa ja haavin käytössä on omat niksinsä, Piirainen tietää.

Paukkuliivien käytöstä hän haluaa muistuttaa, että päällepäin ei näe, ovatko ne toimintakuntoiset. Jokaisen niitä käyttävän täytyy tietää niiden historia.

– Tästä syystä veneenvuokraajille ei tarjota paukkuliivejä, koska ne täytyisi tarkastaa joka kerta erikseen.

Koulutuksessa käydään läpi ajo- ja soutulinjat eri alueilla ja jokaisen alueen erityispiirteet. Ensi kertaa Lappeen suvannolle LappeenLohen asiakkaana vuokraveneellä tai omalla veneellä kalastamaan haluaville turvaopastus on pakollinen. Osana sitä koko kalastusalue ajetaan moottoriveneellä, jolloin ajolinjat ja ison joen yhteiset pelisäännöt tulevat tutuiksi.

– Lähtöpaikat ovat myös hyviä kalapaikkoja, Piirainen kertoo.

Lopuksi käydään vielä soutamassa tunnin ajan joella oppaan kanssa. Harvinaista ei ole, että lohi iskee vieheeseen jo tässä vaiheessa.

– Vaikka lohta ei heti kuuluisikaan, tässä vaiheessa on hyvä rauhoittua ja kerrata tarvittaessa oppaan kanssa opittuja asioita ja saada lisätietoa vaikka lohen elämästä Tornionjoella. ■

Imatralainen Jouko Kosonen (vas.) on käynyt Tornionjoella kesäisin jo yli 15 vuoden ajan, mukana on yleensä myös simpeleläinen Pasi Peippo. Tällä kerralla miehet väsyttivät muun muassa lähes kymppikiloisen naaraslohen.

Lohensoutu on tarkasti sovittua

Tornionjoen Lappean suvannon soutukartta osoittaa, miten kalastus järjestetään suosituilla lohensoutupaikoilla.

Joelle lähdetään vain sovituista kohdista jonotusjärjestyksessä. Lähtöpaikoille liikutaan eri linjaa pitkin.

Joissain majoitusyrityksissä kalastajia ei päästetä joelle ilman opasta, ennen kuin he ovat käyneet turvallisuuskurssin.

- ★ Lähtöpaikka, Start
- Ajolinja lähtöpaikoille
- Soutulinja, Row lines
- Rantakalastus kielletty
- XXX Kalastuksen lopetus

ERÄLUVAT-FAKTA

Pisin kalastuskohde

- Tornionjoen-Muonionjoen-Köngämäenon (2502) vapa-alue on Suomen pisin kalastuskohde, joka jatkuu lähes Kilpisjärvelle saakka.
- Yhteislupaan kuuluu runsaasti kalastuskuntia, osakaskuntia ja vesialueen omistajia.
- Suosittuja kalastustapoja ovat muun muassa lohensoutu ja perhokalastus.
- Kalastaja voi hankkia luvan koko vapa-alueelle tai yksittäisille alueille.
- Tornionjoessa Pajalasta etelään saa samalla luvalla kalastaa lohta myös Ruotsin puolella joitain poikkeuksia lukuun ottamatta.
- Kuuluisia koskia ovat muun muassa Kukkolankoski, Matkakoski, Vuennonkoski ja Äijäkoski.
- Lupaehdot vaihtelevat kohteen sisällä alueittain. Tutustu lupaun: Eräluvut.fi ja Yhteislupa.com.

Matikka ui oikein asetettuun katiskaan

Made eli matikka on arvokala, jonka paras pyyntikausi sattuu mukavasti alkuvuoteen. Silloin muut kalat ovat liikkeissään aallonpohjassa. Muutamalla katiskalla tai pienellä merralla pysyy helposti kalaruuassa.

Mateen katiskapyyntäjän sesonki alkaa heti tammikuulta. Jo aikaisemmin, heti kantavien jäiden tultua, kannattaa käydä hakemassa oikeaa paikkaa, jos se ei ole tarkkaan tiedossa.

Niemen tai saaren nokka, selkämatalikko tai karin laita ovat matikkapaikkoja parhaimmillaan. Jos pohjassa kasvaa äimäheinää, parin tuuman mittaista teräväkärkistä pohjakasvia, aina parempi.

Pohjan pitää olla kova muttei kovin kivikoinen. Vettä saa olla puolestatoista kolmeen metriä. Made liikkuu toki sekä matalammassa että syvemmässä, mutta katiska- ja merta-pyyntissä näissä rajoissa pääsee vähemmällä noitumisella.

Kun kerran löytää hyvin pyytävän matikkapaikan, se kannattaa laittaa visusti talteen – metrin tarkkuudella.

Tehokas otsalamppu on hyvä väline kurkistella pimeän aikana pohjan laatua. Helpoimmalla pääsee, jos tekee avannon valmiiksi, kun jäätä on kymmenkunta senttiä. Hyvä vaneri kanneksi ja lunta päälle. Styroksi- tai uretaanilevyä yksinään ei kannata käyttää kantena, se jäätyy kiinni kuitenkin, ja hajoavan levyn siivo on valtava.

Valitse helppo ja pyytävä katiska

Katiskoista kätevimpiä ja myös parhaiten pyytäviä ovat lankahavaksesta tehdyt merrat. Kokemuksen mukaan oikeanmallinen rautalankakatiska pyytää kyllä tehokkaasti pientä ja keskikokoista madetta, mutta isot möllit löytyvät yleensä pehmeistä malleista.

Hyvä uutuus on eräänlainen minirysä, jonka sivuilla on useita nieluja. Se on erittäin pyytävä madeloukku. Kokoon menevinä ne ovat myös kätevämpiä kuljettaa, kevyempiä kokea ja tarvitsevat pienemmän avannon.

Kovan pakkaskauden ja paksun jään aikaan ison avannon pitäminen ja hakkaaminen auki joka kokemiskerta on oma hommansa.

Katiskat koetaan ja asetellaan pohjaan muutaman metrin mittaisen koukku- tai naulapäisen kepin avulla. Katiskoita kannattaa laittaa yhteen avantoon kaksi ja asetella ne limittäin, niin että toisen katiskan sivu toimii ohjurina toisen nieluun.

**Katso
mätiblinien ohje
Tuikki kokkaa
-liitteestä!**

Moni käyttää laudoista tehtyjä ohjainpatoja. Yksi mahdollisuus on vetää jään alle nuotta-havaksesta tehty lyhyt esteverkko. Sen kanssa on oltava varovainen, ettei jäädytä yläpaulaa kiinni jään vahvetessa talven mittaan.

Mateen liike vilkastuu heti vuodenvaihteen jälkeen. Jos paikka on oikea, ensimmäiset matikkasopat keitellään pohjoisessa tammikuulla. Helmi-maaliskuussa mateen liike on monesti parhaimmillaan. Jos paikka on oikea, voidaan olla runsauden pulassa.

Monella on tapana ottaa isot kalat ja laskea pienet takaisin kasvamaan. Tämän tavan suhteen kannattaa olla kriittinen.

Kerroin kerran eräälle kalatutkijalle kotijärveni tilanteesta, jossa puukon mittaisella kalalla saattaa olla mäti tai maiti sisällään. Kysyin mitä teen, jos aina otan isot ja lasken kaikki pienet takaisin. Vastaus oli yksiselitteinen: jalostat kääpiöityvää madekantaa. Kehotus oli ottaa ruokapöytänsä myös pienet sukukypsät kalat.

Ne muuten ovat erinomaisia paistinkaloja. Joka ei ole kokeillut hitaasti ja pitkään paistettua madetta, älköön puhuko hyvästä paistinkalasta mitään.

Muista nämä asiat mateen käsittelyssä

Katiskasta otetut mateet on saman tien tainnutettava ja verestettävä, toisin sanoen papilla otsaan ja puukolla kurkku

auki. Made on turskakala, ja ainakin turskien veren sanotaan olevan kitkerää. Mateesta en osaa sanoa, en ole koskaan katsonut aiheelliseksi kokeilla eli jättää verta sisään.

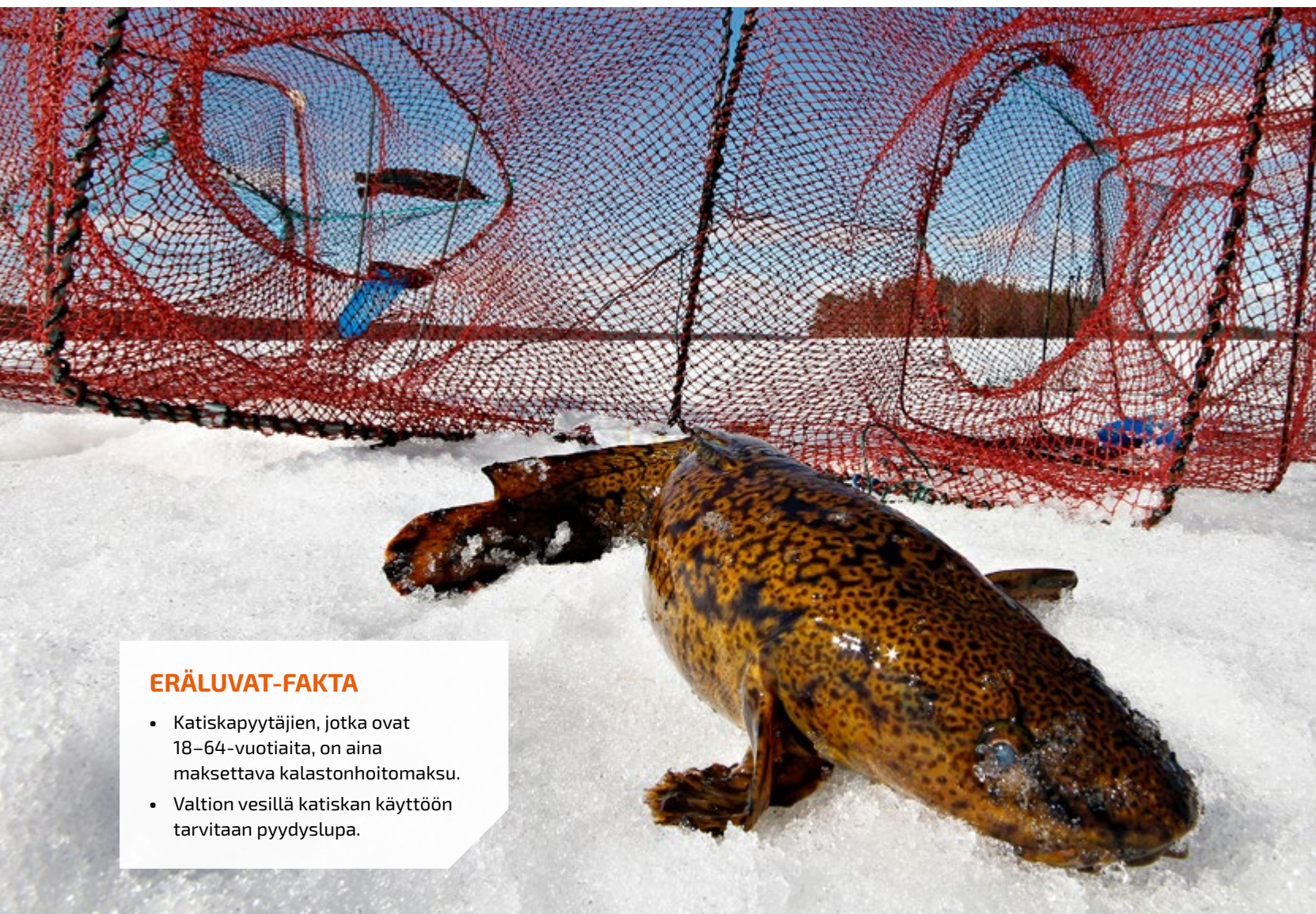
Pakkasella pitää varoa, ettei jäädytä kalan pintaa. Nahka nimittäin jysähtää silloin tiukkaan eikä nylkeminen ole herkkua. Varsinkin ohut pyrstöpää jäätyy pakkasessa ja tuiskussa muutamassa minuutissa. Jos näin käy, kala pitää sulattaa ennen nylkemistä.

Mateen nylkemisessä hyvät papukaijapihdit tai vanhat, tylsät hohtimet ovat parhaat. Niskaan tehdään viilto ja lähdetään vetämään nahkaa eri puolilta tuppeen. Kun nahka on vedetty pois, katkaistaan pää ja avataan kala varoen puhkaisemasta maksan kyljessä olevaa sappirakkoa. Toki päänsikin voi nylkeä ja keittää liemeksi.

Pitkät selkä- ja vatsaevät lähtevät helposti irti vetämällä takaa eteenpäin puukon terän ja peukalon välissä. Kypsänä ne on paljon hankalampi nyppiä pois. ■

Mateen mätipussit kannattaa ottaa talteen ja pakastaa kokonaisina. Sulatettaessa jäiset kalvot irtoavat helposti.

ERÄLUVAT-FAKTA

- Katiskapyytäjien, jotka ovat 18–64-vuotiaita, on aina maksettava kalastonhoitomaksu.
- Valtion vesillä katiskan käyttöön tarvitaan pyydyslupa.

Kaloilta poistetaan 165 vaellusestettä

Kalojen kulkuväylien avausta jatketaan koko vuosi valtion alueilla. Metsähallitus aikoo poistaa 165 vaellusestettä lisää ennen vuodenvaihdetta.

Urakka ei pääty siihen, vaikka esteitä on poistettu jo vuosien ajan. Metsähallituksella on 36 000 kilometriä metsäautotietä, ja arviolta joka toinen tierumpu estää kalojen liikkumisen tien ali.

– Me pyrimme myös siihen, että yhtään uutta vaellusestettä ei enää muodostu, kun uusia teitä tehdään, ympäristöasiantuntija **Marjaana Ahokumpu** sanoo.

Teiden kaloille aiheuttamiin ongelmiin on herätty vasta aivan viime vuosina. Pahimmissa tapauksissa paikallinen kalakanta on hävinnyt, kun kalat eivät ole päässeet liikkumaan tien ali lisääntymisalueille.

Kyse on yleensä väärin asetetusta tierummusta. Ne voivat esimerkiksi kuivua kesällä. Joskus rummun alapuolelle syntyy niin korkea putous, etteivät kalat pääse siitä yli. Vastaavasti tierummussa voi olla liian suuri virtaus.

Hyvät kulkuväylät ovat elintärkeitä muun muassa taimeille, joita voi elää pienissäkin puroissa.

Jos kyse on osan vuotta kuivana olevasta rummusta tai liian korkeasta putouksesta, vedenpintaa pystytään usein nostamaan rummun alapuolelta pienilläkin asioilla, Ahokumpu kertoo. Uomaa kynnystetään niin, että vedenpinta nousee ja kalat voivat sujuvasti uida rummun kautta tien alitse.

Jos tämä ei ole mahdollista, rumpu vaihdetaan uuteen. Koski- ja virtapaikassa voidaan harkita rummun vaihtoa avopohjaiseen kaarisiltaan. Joskus kaarisiltaan jätetään myös kuivaväylä, jota metsäneläimet voivat käyttää tietä alittaessaan.

Metsähallituksen Metsätalous Oy on lisännyt luonnonhoitotöitään tasaisesti viime vuosina. Työt tehdään liiketoiminnon omalla rahoituksella.

Änäkäisen vapalupa-alue lakkautetaan

Lieksan Änäkäisen vapalupa-alue lakkautetaan 1. kesäkuuta alkaen. Tämä tarkoittaa sitä, että kalastajat voivat jatkossa kalastaa kohteella yhdellä vavalla ilman erillistä lupaa. 18–64-vuotiaiden on luonnollisesti maksettava kalastonhoitomaksu ensin.

Metsähallitus on viime vuosina lakkauttanut muutamia kannattamattomia kirjolohikohteita ja keskittynyt kohteisiin, joissa kalastetaan luonnossa lisääntyviä kaloja kestävästi.

Mitä ihmettä? Kesänkijärven lupa maksaa 0 €

Eräluvut-palvelusta voi 15. toukokuuta alkaen hankkia vapalupia Kesänkijärvelle ilmaiseksi. Lupa on silti hankittava ennen kalastusta.

Kalastuksen erityisasiantuntija **Markku Vierelä** kertoo, mistä on kyse: Kesängin kirjolohi-istutukset lopetetaan. Kun kalastajien arvellaan pyytäneen aiemmin istutetut kirjolohet pois, Metsähallitus avaa kulkuyhteyden järven alapuoliseen vesistöön.

Kalastajien on silti haettava lupa Eräluvut-kaupasta, koska ELY-keskuksen asettama onki-, pilkki- ja viehekalastuskielto Kesängillä jatkuu vuoteen 2025 saakka. Kielto tarkoittaa sitä, ettei järvessä saa kalastaa ilman vesialueen omistajan lupaa.

Kesänkijärven kohde on yhteislupa-alue. Kirjolohien poistosta on päätetty yhdessä Äkäslompolan osakaskunnan kanssa.

Kalastusluvat

Ennen kalastusta maksetaan kalastonhoitomaksu. Sillä voi jo kalastaa yhdellä vavalla suuressa osassa maata järvillä, lammilla tai merialueilla. Muuhun kalastukseen tarvitet kalastonhoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan luvan, jonka valtion vesille saat Metsähallitukselta. Näillä sivuilla kerromme, minkälaisen luvan tarvitset.

Kalastonhoitomaksu

HUOM! Pakollinen maksu Kalastonhoitomaksun maksavat kaikki 18–64-vuotiaat kalastajat, jotka kalastavat muuten kuin onkimalla, pilkkimällä tai silakkalitkalla.

Kalastonhoitomaksun lisäksi tarvitset vesialueen omistajan luvan pyydyskalastukseen, usealla vavalla kalastukseen ja yhden vavan kalastukseen virtavesissä tai rajoitetuissa erikoiskohteissa. Rajoitetut kohteet näkyvät kalastusrajoitus.fi-palvelussa!

Hinnat 2023

Kalenterivuosi	47 €
Viikko (7 vrk)	16 €
Vuorokausi	6 €

Hanki näin!

Verkkokauppa: www.eräluvat.fi

Mobiili: Eräluvat-sovellus

Palvelunumero 020 69 2424 arkisin klo 9–15

Palvelupiste: R-kioskit ja lähes kaikki Metsähallituksen luontokeskukset

PILKKI JA ONKI

Suuressa osassa maata voi pilkkiä, onkia tai käyttää silakkalitkaa maksutta yhdellä vavalla. Ne ovat maksuttomia yleiskalastusoikeuksia samaan tapaan kuin sienestys ja marjastus, jotka ovat jokaisenoikeuksia.

ELY-keskukset voivat kieltää onkimisen ja pilkkimisen joillain erityisalueilla. Esimerkiksi useilla Metsähallituksen vapa-alueilla tarvitaan vapalupa myös onkimiseen ja pilkkimiseen. Vaelluskalavesistöjen koski- ja virtapajissa onkiminen ja pilkkiminen on kiellettyä.

Katso pilkki- ja onkirajoitukset Kalastusrajoitus.fi-palvelusta!

Metsähallituksen luvat valtion vesille

PYYDYSLUVAT

Metsähallituksen pyydyslupa-alueet voivat olla järvi-, kunta- tai vesistöaluekohtaisia. Pyydysluvalla saa kalastaa verkoilla, katiskoilla, syöttikoukulla, rysällä, pitkälläsiimalla, atraimella (tuulastus), harppuunalla tai jousella valtion vesillä.

Pyydyslupa on tarkoitettu vapaa-ajan kalastukseen – kaupallisen kalastuksen luvat myönnetään erikseen.

Pyydysluvut ovat pyynti- tai venekuntakohtaisia. Ne ovat voimassa kalenterivuoden.

Hinnat 2023

Pyydys	Lupa- alue 1	Lupa- alue 2
Verkko (pituus enintään 31 m)	8 €	12 €
Katiska , 3 kpl	8 €	12 €
Syöttikoukku , 10 kpl	8 €	12 €
Rysä tai mertapyydys (korkeus enintään 1,5 m)	8 €	12 €
Pitkäsiima (enintään sata koukua)	8 €	12 €
Atrain, harppuuna ja jousi	8 €	12 €
Nuotta (alle 6 m tai paunetti)	35 €	45 €

Lupa-alueiden hinnoittelussa käytetään kahta eri maksuluokkaa. Hinnoittelu perustuu kalavesien hoitokuluihin (esim. aktiivisiin istutuksiin), lupa-alueen pinta-alaan sekä kalaveden tuottoon ja arvoon (esim. hyvät kuhavedet).

Hanki näin!

Verkkokauppa: www.eräluvat.fi

Mobiili: Eräluvat-sovellus

Palvelunumero: 020 69 2424 arkisin 9–15

Metsähallituksen asiakaspalvelupisteet

Erilliset paikalliset luvanmyyntipisteet

Tarkemmat tiedot pyydyslupa-alueista sekä erillisistä luvanmyyntipisteistä: www.eräluvat.fi

VAPALUVAT

Vapaluvat voivat olla vuorokauden, viikon, koko kauden tai kolmen, kuuden ja 12 tunnin lupia. Lupien hinnat vaihtelevat alueittain. Hinnat löydät osoitteesta www.eräluvat.fi ja yleensä kunkin alueen infotaulusta.

Vapalupia saa edullisemmin yleensä alaikäisille ja perheille. Samoin Ylä-Lapin kalastusluvut ovat paikallisille joko maksuttomia tai edullisempia.

Vapalupa-alueiden lupaehdot, rajoitukset ja aluekuvaukset netistä www.eräluvat.fi.

Vapaluvat vetouisteluun

Vetouistelu on tavallisin kalastuslaji, jossa käytetään useampaa kuin yhtä vapaa. Koska kalastonhoitomaksulla saa kalastaa vain yhdellä vavalla, vetouistelija tarvitsee kalastonhoitomaksun lisäksi vesialueen omistajan kalastusluvan.

Valtion vesillä vetouisteluun sopivat parhaiten laajat vapa-alueet: 3410 Itä-Lappi, 2410 Länsi-Lappi, 5411 Pohjanmaa ja Kainuu, 7413 Etelä-Suomi sekä 7412 Meri-alueet.

Eräluvat.fi-sivustolta löydät tarkemmat tiedot näistä vapalupa-alueista.

Vapaluvat nuorille

Alaikäisten ei tarvitse maksaa valtion kalastonhoitomaksua. Metsähallitus haluaa tukea nuorten kalastusharrastusta tarjoamalla myös vapalupia nuorille edullisesti.

Alle 18-vuotiaat saavat luvan pääsääntöisesti puoleen hintaan. Useimmilla kohteilla alle 15-vuotias voi kalastaa samaan seurueeseen kuuluvan aikuisen luvalla. Alaikäinen kalastaa tällöin aikuisen luvan saaliskiintiön.

Hanki näin!

Verkkokauppa: www.eräluvat.fi

Mobiili: Eräluvat-sovellus (osa alueista)

Palvelunumero: 020 69 2424 arkisin 9–15

Kalastusluvan voi ostaa useista Metsähallituksen asiakaspalvelupisteistä ja muista luvanmyyntipisteistä. Myyjät näkyvät sivustolla www.eräluvat.fi.

KUNTALAISEN KALASTUSLUVAT YLÄ-LAPISSA

Kuntalaisen kalastusoikeudet Ylä-Lapissa koskevat henkilöitä, joiden kotikunta on Enontekiö, Inari tai Utsjoki. Edullisemmat tai maksuttomat kalastusoikeudet koskevat valtion vesialueita oman kunnan alueella.

Kotikunta määräytyy kotikuntalain perusteella: henkilön tosiasiallinen kotikunta ratkaisee. Kirjojen siirtäminen tiettyyn kuntaan eli ilmoitus digi- ja väestötietovirastolle ei siis välttämättä riitä. Henkilöllä tulee lain mukaan olla kiinteät yhteydet kuntaan.

Kuntalaisen jokiluvat

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen asukkaat voivat ostaa oman kuntansa alueelle viehekalastuksen kausiluvan. Edullinen lupa koskee jokia, jotka ovat lohen ja taimenen nousuvesiä. Alle 18-vuotiaat kuntalaiset saavat luvan ilmaiseksi.

Joet, joihin maksullinen kausilupa tarvitaan, löytyvät kohdekuvauksista Eräluvat.fi-sivustolta.

Hinta 2023

40 € / kausi, alle 18-vuotiaat 0 €

Kohteet

1510 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen, Utsjoki

1520 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen, Enontekiö

1530 Kuntalaisen jokilupa vapakalastukseen, Inari

Kausiluvan voi ostaa Metsähallituksen Ylä-Lapin palvelupisteistä. Lue lisää Eräluvat.fi-sivustolta!

Kuntalaisen maksuton kalastuslupa

Kaikissa muissa valtion vesissä Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntalaiset voivat kalastaa hankittuaan Metsähallitukselta maksuttoman kalastusluvan. Lupa on voimassa kolme vuotta, ja sillä saa kalastaa vavalla ja pyydyksillä valtion vesialueilla lohen tai taimenen nousualueita lukuun ottamatta.

Lupia ei ole kiintiöity, eli luvan saavat halutessaan kaikki paikalliset.

Luvat voi ostaa palvelupisteistä:

Ylä-Lapin luontokeskus Siida

Inarintie 46, 99870 Inari. Puh. 0206 39 7740

Ivalon palvelupiste

Sairaalanatie 3 B, 99800 Ivalo. Puh. 0206 39 7701

Saariselän palvelupiste Kiehin

Lutontie 16, 99830 Saariselkä. Puh. 0206 39 7200

Tunturi-Lapin luontokeskus

Peuratie 15, 99400 Enontekiö. Puh. 0206 39 7950

**Tarkista aina
aukioloajat
etukäteen!**

Lupaehdot,
rajoitukset ja
aluekuvaukset ja muut
lisätiedot netistä

Eräluvat.fi

Vapalupa-alueet

Vapalupa-alueet ovat Metsähallituksen erikoiskohteita, joissa on yleensä arvokkaita lohikaloja. Ne lisääntyvät vesistöissä luontaisesti tai istutuksin tuettuina. Sen vuoksi alueille tarvitaan erillinen lupa. Monilla vapalupa-alueilla on myös kalastajille suunniteltuja rakenteita esimerkiksi tulipaikkoja, laavuja, riippusiltoja, pitkospuita, polkuja ja laitureita.

Tarkemmat tiedot alueista, aluekuvaukset, lupaehdot ja kalastusrajoitukset: www.eräluvafin.fi.

Alueen kartta: www.retkikartta.fi

Etelä-Suomi

6502 Niemisjärvet, Evo
Hämeenlinna

7581 Langinkoski, Kotka

7413 Etelä-Suomen vapalupa

7412 Merialueen vapalupa

Länsi-Suomi

6515 Matildanjärvi
Salo/Teijo

6545 Teerilampi, Ikaalinen

6550 Kotalan kosket
Yhteislupa-alue, Virrat

6566 Koirajärvet
Kivijärvi ja Kinnula

6567 Kaunislampi
Kinnula

6576 Kolima-Keitele-
koskireitti: Kellankoski,
Kymönkoski, Kärnänkoski
Yhteislupa-alue
Viitasaari

6586 Keihärinkoski
Yhteislupa-alue
Viitasaari

7594 Latokartanonkoski
Salo: avataan 1.5.2023
(uutinen s. 5).

Itä-Suomi

7510 Peurajärven
kalastusalue, Nurmes

7521 Änäkäinen, Lieksa:
lakkautetaan 1.6.2023
(uutinen s. 28).

7525 Ruunaan kosket, Lieksa

7552 Mikkelin Valkea, Mikkeli

7561 Karvionkoski, Heinävesi

7571 Viannankoski
Yhteislupa-alue, Maaninka

7591 Konnuskoski, Leppävirta

Pohjanmaa, Kainuu

5411 Pohjois-Pohjanmaan ja
Kainuun vapalupa

4525 Kylmäluoma, Taivalkoski

4570 Maasydänjärvi ja
Ahvenlampi, Sievi

5502 Hossa, Suomussalmi

5505 Yli-Vuokki,
Suomussalmi

5525 Syväjärvi, Kuhmo

5571 Manamansalo, Vaala

5572 Oulankajoki
Kuusamo ja Salla

5573 Iijoen keskiosa
Yhteislupa-alue
Pudasjärvi ja Taivalkoski

5574 Korvua-Näljänkäjoki
Yhteislupa-alue
Suomussalmi

5575 Kalliojoki
Yhteislupa-alue, Kuhmo

Lappi

2410 Länsi-Lapin vapalupa

2502 Tornion-Muonionjoki ja
Könskämäeno
Yhteislupa-alue

2570 Äkäsjoki
Yhteislupa-alue
Muonio ja Kolari

2571 Kesänkijärvi, Kolari:
kirjotulohi-istutukset lopetettu
(uutinen s. 28).

2520 Miekajärvi
Yhteislupa-alue
Pello ja Ylitornio

2525 Pyhäjärvi, Kittilä

2535 Kapsajoki, Kittilä

2561 Meltausjoki
Yhteislupa-alue, Rovaniemi

2563 Raudanjoki
Yhteislupa-alue, Rovaniemi

2565 Vikaköngäs
Rovaniemi

2567 Vikajoki
Yhteislupa-alue, Rovaniemi

2568 Kemijoki
Yhteislupa-alue, Rovaniemi

2580 Simojoki, Ranua
Yhteislupa-alue, Ranua

2581 Simojoki, Simo

2587 Simojärvi
Yhteislupa-alue, Ranua

2595 Livojärvi
Yhteislupa-alue, Posio

2599 Livojoki
Posio ja Pudasjärvi

3410 Itä-Lapin vapalupa

3510 Ahvenlampi, Sodankylä

3546 Korvatunturi
Savukoski (Kairijoki, Kemijoki)

3547 Vasaköngäs
Savukoski (Kairijoki)

3548 Kemihaara, Savukoski

3550 Nuorttijoki, Savukoski

Ylä-Lappi

1550 Lätäseno, Enontekiö

1551 Enontekiön erämaa
Enontekiö

1554 Palojoen-Hietajoki
Enontekiö

1556 Ounasjoki-Käkkälöjoki-
Pöyrisjoki
Enontekiö

Kuntalaisen jokilupa, Enontekiö
Sisältää vapa-alueet
1550, 1554 ja 1556

1562 Lemmenjoen kansallispuisto,
Inari

1563 Urho Kekkosen kansallispuisto
Inari, Savukoski, Sodankylä

1564 Inarin erämaa, Inari

1565 Näätämojoki, Inari

1567 Ivalojoen, Inari

1568 Luttojoki-Suomujoki
Sodankylä, Inari

1578 Juutuanjoki
(sisältää Vaskojoen, Lemmenjoen ja
Menesjoen), Inari

1579 Inarin retkeilyalue, Inari

1580 Inarijärvi, Inari

1583 Kaamasjoki-Kielajoki
Inari

Kuntalaisen jokilupa, Inari
Sisältää vapa-alueet
1565, 1567, 1568, 1578, 1583

1571 Vetsijoki, Utsjoki
Ei lupamyyntiä 2023

1572 Utsjoki, Utsjoki
Ei lupamyyntiä 2023

1574 Utsjoen erämaa, Utsjoki

Kuntalaisen jokilupa, Utsjoki
Sisältää vapa-alueet 1571, 1572

Enontekiön, Inarin ja Utsjoen kuntien
alueet muodostavat kukin yhden
vapalupa-alueen. Niiden sisällä
on lisäksi erikoisaluita, kuten
Juutuanjoki, joihin kalastaja tarvitsee
erillisen vapaluvan.

1510 Kuntalaisen jokilupa, Utsjoki

Vetsijoki

Utsjoki Mierasjärveen asti

Kuoppilasjoki

Kevojoki

1520 Kuntalaisen jokilupa, Enontekiö

Lätäseno-Poroeno

Palojoki-Hietajoki

Ounasjoki-Käkkälöjoki-Pöyrisjoki

1530 Kuntalaisen jokilupa, Inari

Näätämojoki, Vaijoki, Silisjoki

Kaamasjoki, Kielajoki

Juutuanjoki, Matkajoki-

Kettujoki, Vaskojoki,

Lemmenjoki, Ala-Menesjoki

Ivalojoki, Tolosjoki, Sotajoki,

Repojoki, Lismajoki

Luttojoki

● Kalastuslupa-alue

▲ Yhteislupa-alue

🏠 Erähistoriakohde

Lapin kohteille uusia vyöhykkeitä

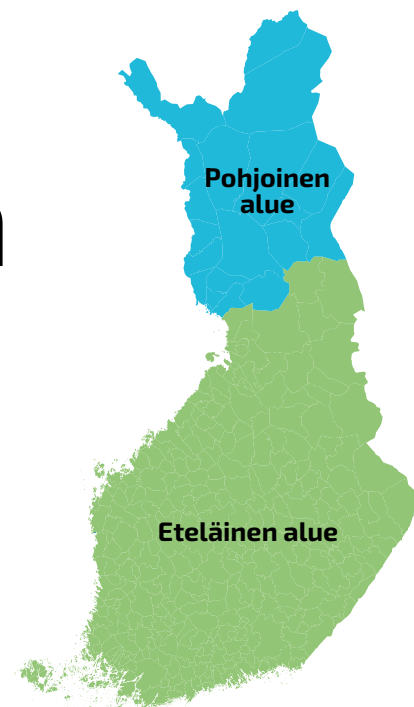
Kalastus- ja lupajärjestelyt muuttuivat useilla Lapin vapalupa-kohteilla vuoden 2023 alusta. Laajoja alueita jaettiin vyöhykkeisiin, joille luvat myydään erikseen. Myös lupavalikoima uudistettiin. Muutokset koskevat seuraavia kohteita:

- 1551 Enontekiön erämaa
- 1564 Inarin erämaa
- 1574 Utsjoen erämaa
- 1150 Lätäseno
- 1156 Ounasjoki, Käkkälöjoki, Pöyrisjoki

Lue lisää www.eräluvut.fi!

Me *palvelemme* kalastusasioissa

Metsähallituksen Eräpalvelut palvelee kaikissa kalastusasioissa, jotka liittyvät valtion vesiin. Lisäksi keräämme valtion kalastonhoitomaksun maa- ja metsätalousministeriölle. Erävalvonnasta vastaavat erätarkastajat.

Asiakaspalvelu

Lupa-asiantuntijat vastaavat numerossa **020 69 2424** arkisin kello 9–15.

Lisäksi kalastuslupia myyvät useimmat Metsähallituksen luontokeskukset ja yhteistyökumppanimme, joiden yhteystiedot löytyvät palvelusta www.eräluvaf.fi. Luontokeskusten aukioloajat osoitteesta www.luontoon.fi

Ritva Aho
palvelupäällikkö
Haapajärvi

Irina Vaattovaara
Erä lupien
asiantuntija,
lupamyynti
Oulu

Maria Mäkitalo
Erä lupien
asiantuntija,
lupamyynti
Kolari

Outi Huhtala
Erä lupien
asiantuntija,
lupamyynti
Salla

Emilia Nissi
Erä lupien
asiantuntija,
lupamyynti
Oulu

Yhteystiedot

Sähköpostit

etunimi.sukunimi@metso.fi

Puhelin: vaihe 0206 39 4000

Erä lupien palvelunumero
020 69 2424

Erä luvat netistä ja muut tiedot
erä asioista: www.eräluvaf.fi

Erä luvat kännykällä ja tabletilla:
lataa Erä luvat-sovellus!

Johto

Jukka Bisi
Erä talousjohtaja
Puolanka
0206 39 6611

Olli Urpanen
Johtava
asiantuntija
Jyväskylä
0206 39 5056

Viestintä

Aku Ahlholm
Viestintä päällikkö,
Tuikin päätoimittaja
Oulu
0206 39 4660

Tanja Vallo
Viestinnän
erityisasiantuntija
Oulu
0206 39 6207

Lotta Kirvesmies
Viestinnän
asiantuntija
Turku
0206 39 4459

Kehittäminen

Hannaleena Aarnio
Kehityspäällikkö
Oulu
0206 39 6621

Antti Karppinen
Luonnonhoidon
erityisasiantuntija
Oulu
0206 39 6621

Jaakko Haapakoski
Kalastuksen erityis-
asiantuntija, kalaston-
hoitomaksut, Vaasa
0206 39 4170

Jan-Peter Pohjola
Projektipäällikkö,
kalastusmatkailu
Vantaa
0206 39 4155

Eteläinen alue

Jussi Viitanen
Erätalouspäällikkö
Vantaa
0206 39 4584

Matti Kela
Kainuu
Suomussalmi
0206 39 6482

Kalastuksen erityisasiantuntijat

Eetu Karhunen
Itä-Suomi
Mikkeli
0206 39 4241

Pasi Korhonen
LV5-projektissa
31.8.2023 saakka
Kajaani
0206 39 6066

Eero Hartikainen
Pohjanmaa-
Koillismaa
Pudasjärvi
0206 39 6178

Veijo Honkanen
Länsi-Suomi
Jyväskylä
0206 39 5058

Satu Heikkinen
Kalastusvuokra-
asiat
Salla
0206 39 4355

Raisa Nikula
Projektipäällikkö,
Pro Trout
Kuusamo
0206 39 4044

Olli Räsänen
Projektipäällikkö
Mikkeli
0206 39 5325

Pohjoinen alue

Pirjo Ilvesviita
Erätalouspäällikkö
Oulu
0206 39 7123

Jarmo Huhtamella
Ylä-Lappi
Ivalo
0206 39 7717

Kalastuksen erityisasiantuntijat

Markku Vierelä
Länsi-Lappi
Rovaniemi
0206 39 7150

Juha Heinonen
Ylä-Lappi
Ivalo
0206 39 4165

Jyrki Satta
Itä-Lappi
Rovaniemi
0206 39 7428

Antero Mölläri
Asiantuntija,
TRIWA LIFE
Rovaniemi
040 583 5513

Erätarkastajat

Metsähallituksella on 13 erätarkastajaa, jotka valvovat metsästystä, kalastusta ja maastoliikennettä yhdessä mm. poliisin ja rajavartioiden kanssa. Erätarkastajilla on poliisiin verrattavat valtuudet, ja suurin osa heistä onkin koulutukseltaan poliiseja.

Henri Pelkonen
Erävalvontapäällikkö
040 198 1623

Markus Aho
Pohjanmaa,
Pohjanlahti
040 158 8820

Jari Liimatainen
Ylä-Lappi
0400 392 726

Heikki Taipale
Etelä- ja Länsi-
Suomi
040 664 7325

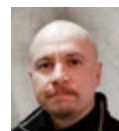
Mika Seurujärvi
Länsi-Lappi
040 771 4692

Jyrki Turpeinen
Pohjois-Karjala
0400 950 482

Heikki Säkkinen
Itä-Lappi
040 833 1656

Antti Niemi
Itä-Suomi
040 482 6197

Vesa Ihalempiä
Etelä-Lappi
040 701 5136

Tommi Suonpää
Etelä-Suomi,
Suomenlahti,
Selkämeri
040 186 2001

Jani Suua
Koillismaa
040 631 2655

Tobias Peura
Susi-LIFE
0206 39 4176

Seppo Toikkanen
Kainuu
040 178 9632

Paavo Väisänen
Yhteinen saimaan-
norppamme -LIFE
040 158 2515

Digipalvelut

Jari Haarala
Digipalvelu-
päällikkö
Oulu
0206 39 6239

Jyri Jokiranta
ICT-asiantuntija
Rovaniemi

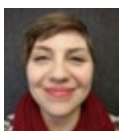
Krista Oikarinen
Paikkatieto-
asiantuntija
Oulu

Hanna Kämäräinen
Eräluvien asiantuntija,
digipalvelut
Kolari

Nelli Kihniä
(perhevapaalla)
Kuusamo

Paula Niiranen
ICT-asiantuntija
Jyväskylä

Markku Penttinen
ICT-asiantuntija
Lieksa

ERÄLUVAT.FI
Lupa on sijoitus luontoon

NARRAA LUVAN KANSSA, MAKSA STON- HOITOMAKSU

ERÄLUVAT.FI

Kalastuslupien tuotot käytetään kalavesien hoitoon, kalastusmahdollisuuksien turvaamiseen, tiedotukseen sekä tutkimukseen.